

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce
Hana Stiborová

Zkušenosti klientů s přechodem z domova pro osoby se zdravotním postižením Barborka
na chráněné bydlení Květná

Prohlašuji, že jsem absolventskou práci vypracovala samostatně s odborným dohledem Mgr. et Mgr. Jana Chrastiny, Ph.D. a vyznačila jsem veškeré použité prameny a literaturu. Souhlasím, aby práce byla zpřístupněna v elektronické ke studijním účelům.

Podpis.....

Děkuji panu Mgr. et Mgr. Janu Chrastinovi, Ph.D., za jeho cenné rady a ochotu poradit mi v průběhu tvorby mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala všem účastníkům za poskytnuté informace v rozhovoru a jejich čas, který mi věnovali.

OBSAH

ÚVOD.....	1
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	3
1.1 Transformace sociálních služeb	3
1.2 Individuální plánování.....	6
1.3 Chráněné bydlení	7
1.4 Standardy kvality sociálních služeb	10
1.5 Život klientů na chráněném bydlení	11
1.6 Specifika osob s mentálním postižením.....	15
2 EMPIRICKÁ ČÁST	18
2.1 Cíle výzkumného šetření	18
2.2 Získání a zpracování dat	20
2.3 Sběr dat	22
2.4 Diskuse.....	25
ZÁVĚR.....	35
SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ – REFERENČNÍ SEZNAM.....	37
SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ	39
SEZNAM PŘÍLOH.....	40

Anotace

Příjmení a jméno:	Stiborová Hana
Název fakulty:	Pedagogická fakulta
Název bakalářské práce:	Zkušenosti klientů s přechodem z domova pro osoby se zdravotním postižením Barborka na chráněné bydlení Květná
Vedoucí bakalářské práce:	Mgr. et Mgr. Jan Chrastina, Ph.D.
Počet znaků:	114 243
Počet příloh:	3
Klíčová slova:	Chráněné bydlení, proces transformace, zkušenosti, pracovní možnosti, partnerské a kamarádské vztahy, diskuse, mentální postižení.
Počet titulů použité literatury:	22 titulů knižní literatury, 7 internetových zdrojů

Bakalářská práce poskytuje pohled na zkušenosti klientů s mentálním postižením, s přechodem z velkého zařízení do domáctějšího prostředí. V teoretické části je rozebrán proces transformace, díky kterému měli klienti možnost se na chráněné bydlené přestěhovat. Neposlední důležitou částí jsou i pracovní možnosti klientů na chráněném bydlení a jejich partnerské, či kamarádské vztahy z pohledu odborné literatury. Empirická část se věnuje autentickým prepisům informací, které byly poskytnuty prostřednictvím rozhovorů s klienty. Tyto rozhovory byly získány od předem zvolených a oslovených klientů, kteří souhlasili s popsáním jejich zkušeností při přechodu z ústavního zařízení na chráněné bydlení. Výsledky rozhovorů přinesly informace, které z pohledu klientů popisují změnu jejich života v mnoha směrech. Jednou z částí je i kapitola věnována diskusi, kde je porovnání zkušeností klientů s odbornou literaturou. Téma lze dále rozvinout do několika směrů, například jedním z nich by mohlo být podrobnější věnování pozornosti pracovnímu uplatnění klientů chráněného bydlení.

Annotation

The Bachelor work provides insight into client's with intellectual disability experiences, with transition from big facility into more domestic environment. The transformation process is discussed in theoretical part, because of this process client's has the possibility to move into sheltered housing. Not the last important part is also the work opportunities of clients from sheltered housing and their friendship and relationships from perspective of professional literature. The empirical part is devoted to the authentic transcription of informations that were provided through interviews with clients. These informations were obtained from selected and approached clients whose agreed to describe their experiences when transitioning from the institutional facility into sheltered housing. The results of interviews brought informations from the client's point of view, describing the change in their lives in many directions. One of the part is a chapter dedicated to the discussion, where is a comparison of client's experiences with professional literature.

ÚVOD

Předkládaná bakalářská práce se zabývá přechodem klientů ze zařízení pro osoby se zdravotním postižením Barborka na chráněné bydlení Květná. Vybrané téma jsem si zvolila z důvodu, že pracuji s cílovou skupinou chráněného bydlení a mám zkušenosti i v oblasti práce s lidmi, kteří žijí v DOZP. Pro výzkum jsem si zvolila chráněné bydlení Květná, jakožto jedno ze zařízení Sociálních služeb města Kroměříže p.o. Chráněné bydlení Květná je pobytová sociální služba pro osoby s mentálním anebo kombinovaným postižením, která se poskytuje v současné době na dvou střediscích v městě Kroměříž.

O tomto tématu je důležité mluvit hlavně proto, že se málokdy hovoří o problematice pocitů klientů, kteří si prochází touto změnou. Většinu času je možné se setkat s myšlenkou toho, jak začlenit osoby s postižením a jaké výsledky po jisté době služba dokáže předložit. Pomocí množství vykázané péče si mnozí odborníci ověřují, jakým způsobem se klienti osamostatňují, ale bohužel už není zřejmé z těchto výkonů, jak to tyto osoby samotné vnímají. Co se týče samotné transformace, ví se o tom, jak má probíhat, jakým lidem je tato změna umožněna a jakým způsobem bude probíhat navazující služba. Jsou však klienti připraveni na tento krok? A pokud ano, co pro ně tato velká životní změna znamená v jejich budoucím životě.

U vybraných osob se pomocí rozhovorů zjišťovalo, zdali si našli nové zaměstnání, jestli navázali partnerské vztahy, celkově jestli u některých z nich došlo k velké životní změně. U některých z nich došlo ke zjištění, v kterém směru je zmíněná služba posunula a co hodnotí jako velké plus. Hlavní a důležitou myšlenkou bakalářské práce je zjistit, kam se klienti po přechodu z velkého zařízení posunuli a co nového po svém přechodu získali. Z rozhovorů s klienty vplynuly mnohdy velmi zajímavé informace a poznatky, jež jsou k nahlédnutí v doslovných prepisech v přílohách bakalářské práce. Konkrétní téma popisuje zkušenosti s touto změnou z pohledu klientů, což je oblast, o které se opravdu málo ví, jelikož jejich celkový postoj nelze zjistit z dotazníků spokojenosti o poskytované službě. Zmíněná tematika je především pilotní více případovou studií, na kterou lze navázat podrobnějšími diplomovými pracemi, popřípadě je možné podrobněji rozepsat některé oblasti života klientů na chráněném

bydlení. Tato bakalářská práce nabízí náhled do této problematiky s nastíněním poznatků jednotlivých klientů.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Teoretická východiska se prvně zaměřují na transformační plán a jeho podmínky. Dále se práce zabývá, co je samotný transformační plán a jaká jsou jeho kritéria, aby proces proběhl úspěšně. Jedna z dalších částí obsahuje tematiku individuálního plánování, které je taky velmi důležitou součástí procesu transformace. V podkapitole individuálního plánování je vymezen jeho průběh. Deinstitutionalizace jakožto jednou s důležitých součástí procesu transformace, navazující podkapitola specifikuje význam zmíněného procesu. V následujících kapitolách je zmíněno, co za typ služby je samotné chráněné bydlení a jeho legislativní zakotvení.

Navazující kapitoly o chráněném bydlení se zaměřují na konkrétní principy průběhu služby chráněného bydlení Květná, jehož se tato bakalářská práce týká. V neposlední části se popisuje život klientů chráněného bydlení Květná, jejich povinnosti, a jakým způsobem je jim poskytována sociální služba. Tato část se konkrétně zaměřuje i na zpracování individuálních plánů klientů a na způsob vykazování poskytnuté míry podpory, která je jednou z podkapitol.

1.1 Transformace sociálních služeb

Mnohé státy Evropské unie usilují o transformaci a deinstitutionalizaci velkých pobytových zařízení. V České republice se o těchto krocích a cílech dá setkat i v zákonu o sociálních službách č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění. Mezi hlavní cíle tohoto procesu patří zlepšení životních poměrů klientů žijících ve velkých zařízeních. Velký důraz se v tomto procesu klade na práci s individuálními potřebami jednotlivých osob. Snahou je klientům umožnit žít plnohodnotný život v přirozeném prostředí, které jim umožní naplnit jejich lidská práva. Zaměřuje se na to, aby osoby, které přechází na chráněné bydlení, mohly žít život srovnatelný s životem vrstevníků. (Hlisnikovská, 2013)

Myšlenkou transformace je zajištění možnosti lidem přejít z ústavního prostředí do běžného života. Především by se transformace měla týkat všech lidí, kteří žijí v ústavních zařízeních. Transformace jako taková se neztotožňuje s myšlenkou, že je určena pouze jen pro někoho a že některým lidem jejich míra postižení brání ve využití nezávislého způsobu života. Týká se všech ústavních zařízení, na které postupem

času přijde řada v rámci tohoto procesu. Důležité je přemýšlet nad způsobem zabezpečení služeb, které doposud klientům zajišťovalo ústavní zařízení. Výsledné rozhodnutí je nejvíce ovlivněno informacemi o charakteristice ústavního zařízení, následné potřebnosti komunitních služeb a jejich dostupnost v okolí plánované služby. (Manuál transformace ústavů, 2013)

Transformace sociálních služeb je proces, který značně mění podmínky a způsoby poskytování. Dřívější velká ústavní zařízení jsou nyní hojně nahrazována takovými formami péče a podpory, aby osoby se zdravotním postižením mohly žít důstojný a plnohodnotný život. Cílem procesu transformace je zkvalitnit životní podmínky těchto osob s ohledem na jejich individuální potřeby. (Krejčířová a Treznerová, 2013)

Transformační plán

Podle Ministerstva práce a sociálních věcí ČR se jedná se o souhrn informací, které pojednávají o určité vizi a plánech, které by měly dopomoci k transformaci zařízení. Zmíněný transformační plán musí obsahovat konkrétní kroky, pomocí kterých dojde k realizaci celkového plánu. Součástí transformačního plánu je i „**Transformace sociálních služeb**“, jenž je zaměřen na změny v oblasti řízení, vzdělávání, financování, a hlavně místem poskytování sociální služby. Výsledkem této změny je péče probíhající v běžných životních podmínkách člověka. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2015)

Metodika transformačního plánu Zlínského kraje doplňuje transformační plán jako celek o informaci, že před samotným započítím procesu transformace je důležité, aby byla popsána výchozí situace konkrétního člověka. Podle této informace se poté dá velmi dobře nastavit a naplánovat další práci s člověkem a způsob poskytování podpory během jeho života. Zmíněná metodika transformačního plánu se přímo týká procesu transformace klientů přecházejících z DOZP Barborka na chráněné bydlení Květná (Hofrová, 2014).

Kritéria procesu transformace

Velmi důležitou a nepostradatelnou částí při procesu transformace jsou kritéria, která je nutné dodržet, aby byl proces úspěšný. Podmínky procesu transformace jsou:

Poskytovatel služby se musí řídit kapacitou uživatelů, kterým může službu poskytnout. Zmíněná kapacita může být poskytovatelem snížena, ale nemůže být navýšena; jestliže proces probíhá, tak je zastaven příjem nových uživatelů do služby. Kapacita nabízené služby je omezena a prvně jsou osloveni uchazeči, kteří byli vybráni jako noví potencionální zájemci; poskytovatel je povinen zformulovat svou vlastní konkrétní vizi toho, jak bude proces transformace probíhat a jaké služby budou konkrétním výsledkem; nutnost zmapování přání, cílů a představ uživatelů, kteří procesem transformace prochází, vycházet z jejich přání a požadavků na službu; stanovit si jednotlivé kroky s určením konkrétního data, kdy budou naplněny; aktivně zapojovat nejen uživatele do průběhu procesu transformace, ale i jejich rodiny a opatrovníky; definovat možná rizika, která při tomto procesu mohou nastat, je nutné v tomto směru stanovit postup k jejich předcházení (Kritéria transformace a deinstitucionalizace, 2015).

Proces transformace by měl osobám se zdravotním postižením vytvořit příležitost, aby se naučili novým věcem a aby zvýšili svou zodpovědnost za svá jednání. Je nutné mnohdy vystupovat z komfortní zóny a pracovat s klienty za předpokladu výskytu přiměřeného rizika. Je velmi důležité klást důraz na soužití menší skupiny lidí v bytové jednotce nebo rodinné zástavbě. Osobám umožnit využívat běžně dostupné služby a podporovat kvalitu jejich každodenního života. Nejdůležitějším smyslem celkového procesu transformace je podpora klientů v jejich samostatnosti. (Hlisnikovská, 2013)

Deinstitucionalizace

Jedná se o postupný proces, kdy dochází ke změně (transformaci) z péče ústavní na péči komunitní. Cílem tohoto procesu je, aby klienti vybrané služby žili v prostředí, které jim bude domovem a také aby měli možnost své vlastní volby. Je důležité zmínit, že v průběhu deinstitucionalizace se usiluje o umožnění co nejkvalitnějšího života lidem se zdravotním postižením, který je téměř srovnatelný s životem běžné, intaktní společnosti. Tento proces má i své principy, které jsou následující:

Nutnost sledovat, zdali změny v životě klientů směřují k co největšímu začlenění do většinové společnosti; důsledně si ověřovat, jestli jsou dodržována a naplňována práva uživatelů sociálních služeb; další princip mluví o tom, že výše zmíněné změny se týkají všech lidí, jež jsou, nebo budou klienty sociální služby; rozhodování o procesu deinstitucionalizace se účastní všichni, kterých se tato oblast týká. Nejdůležitější součástí jsou však zájemci o budoucí službu; během deinstitucionalizace je zajištěno především bezpečí klientů a rozšíření co největší povědomosti o tomto procesu mezi širší veřejnost. (Manuál transformace sociálních služeb, 2013)

Na deinstitucionalizaci lze nahlížet jako na prosazování různých forem neústavní péče, které jsou nastaveny tak, aby byly pro klienta co nejlépe a nejvíce dostupné a jsou poskytovány v rámci jeho přirozeného prostředí. To znamená, že jej nevylučují z jeho komunity. (Matoušek, 2008)

1.2 Individuální plánování

Před zahájením poskytování sociální služby je nezbytné, aby byl se zájemcem o službu projednán průběh poskytování služby na základě informací, které získal sociální pracovník během sociálního šetření se zájemcem. Zmíněné individuální plánování pomáhá všem zúčastněným objasnit jejich roli při naplnění nastavených cílů v průběhu vzájemné spolupráce. Pro klienty je taktéž v tomto směru velmi důležitý pocit bezpečí. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2022)

Vědí, co se v rámci individuálního plánu bude dít a kdo za co přebírá odpovědnost. Individuální plánování rovněž jasně stanovuje potřebu jednotné práce s klientem během naplňování dohodnutých cílů. Důvodem souvislosti mezi individuálním plánováním s procesem transformace je, že podle zákona o sociálních službách náleží poskytovatelům sociální služby umožnění individuálního plánování tak, aby se především předcházelo závislosti na sociální službě ze strany klientů. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2022).

Dále je během individuálního plánování důležité zachovávat lidskou důstojnost, což znamená, že samotné individuální plánování probíhá v náležité kvalitě a podle zájmu konkrétního klienta. Je velmi důležité, aby individuální plánování vycházelo z aktuálních potřeb klienta a ze smluvených cílů spolupráce. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2022)

Průběh individuálního plánování

Pokud je zahájeno poskytování sociální služby klientovi, musí být znám plán průběhu poskytování služby. Bez projednaného individuálního plánu není možné klientovi službu poskytnout, jelikož by nebyl jasný cíl poskytovatele a rozsah podpory a péče, kterou může klientovi nabídnout. Individuální plánování se rozděluje do těchto fází (Doporučený postup č.3/2022, 2022):

Sjednání individuálního plánu – k této fázi dochází při jednání se zájemcem o konkrétní službu a při uzavírání smlouvy s klientem a jeho opatrovníkem.

Upřesnění průběhu – konkrétní část individuálního plánování je specifitější, protože se vyskytuje pouze jen v některých sociálních službách. V této fázi se klient dozví rozsah a průběh poskytování služeb a způsob dosahování cílů v rámci individuálního plánu. **Realizace** – během realizace individuálního plánu dochází k uskutečnění jednotlivých cílů, které byly stanoveny ve fázi upřesnění průběhu. Pracovník poté při dopomáhání s jeho realizací získává a sdílí informace s ostatními kolegy. Týká se to hlavně toho, jak je klient s plánem spokojen, zda je přiměřený jeho schopnostem nebo jej potřebuje upravit. **Hodnocení** – ve fázi hodnocení individuálního plánu se klient s pracovníkem domlouvá na tom, jaké další kroky by chtěl podniknout, aby mohl dosáhnout svého dlouhodobého cíle. Zda mu probíhající nastavený cíl vyhovuje nebo jej potřebuje vyměnit za jiný. **Aktualizace** – poslední část individuálního plánování má za úkol průběžnou kontrolu aktuálnosti probíhajících cílů, délku jejich trvání, uzavření splněných a dosažených cílů a průběžné doplňování důležitých informací.

1.3 Chráněné bydlení

Chráněné bydlení je způsob bydlení, ve kterém je ubytování poskytováno společně s péčí, podporou a dohledem druhé osoby. Tento způsob bydlení může pomoci lidem s různým druhem zdravotního postižení, žít nezávislý a co nejvíce samostatný život. Chráněné bydlení v sobě zahrnuje různé typy domácností, ve kterých klienti žijí a pokud je to v možnostech služby, přizpůsobí se prostředím požadavkům a potřebám klienta. Zmíněná sociální služba je určena především:

Starším lidem, kteří potřebují podporu v životě; lidem se speciálními vzdělávacími potřebami; rodinám, které jsou ohroženy ztrátou bydlení; jedincům, kteří se léčí

z drogové či alkoholové závislosti; osobám, které trpí psychickými poruchami anebo jsou ohroženy domácím násilím; osobám se zdravotním postižením nebo s oslabením kognitivního výkonu. (Department for Work and Pensions, 2017)

Chráněné bydlení je popisováno jako bydlení, ve kterém žije jeden nebo více klientů, kteří se v co nejvyšší míře a v závislosti na svých možnostech podílí na vedení chodu „jejich domácnosti“. Klienti chráněného bydlení jsou v pravidelném kontaktu s asistenty chráněného bydlení, či pracovníky sociálních služeb. Klienty chráněných bydlení jsou většinou osoby s mentálním postižením a s duševním onemocněním. (Matoušek, 2008)

Sociální služba je důležitá hlavně z toho důvodu, že se může tímto způsobem poskytnout podpora těm nejvíce ohroženým jedincům. Je nezbytné mít nastavena jakási „kritéria“, která budou klientům zjednodušovat začlenění do společnosti. Již zmíněná kritéria rovněž stanovují parametry služeb komunitního charakteru a jejich uspořádání. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2022)

Komunitní sociální služba, do které „spadá“ i chráněné bydlení, je charakteristická tím, že je poskytována především individuálně. Služba je přizpůsobena potřebám a přáním klientů. Dopomáhá klientům žít přirozeným způsobem života s právy a povinnostmi, které zastává i člověk „intaktní“. V chráněném bydlení žijí klienti v domácnostech, které většinou sdílí s dalšími spolubydlícími.

Tato domácnost je provozována podle přání klienta a provozovatel nesmí jakýmkoliv způsobem omezit svobodnou volbu uživatele služby. Provoz domácnosti je zajišťován s podporou pracovníků v sociálních službách, kteří však dbají na co nejvyšší míru samostatnosti. Uživatel má právo podporu pracovníka odmítnout. Nejdůležitější součástí je však vybrání spolubydlících tak, aby nebyla narušena práva uživatelů a bylo zajištěno jejich bezpečí. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2022)

Chráněné bydlení mohou využívat lidé se zdravotním postižením, kde jim je s podporou pracovníků dopomáháno v oblasti péče o domácnost a v dalších činnostech, které klient potřebuje, včetně kontaktu se společenským prostředím. (Matoušek a kol., 2007)

Informace o chráněném bydlení jsou doplněny poznatkem, že tato služba je poskytována ve formě individuálního či skupinového bydlení v bytech, které jsou

spravovány poskytovatelem. Zpravidla tyto byty bývají součástí běžné zástavby. (Králová a Rážová, 2008)

Legislativní zakotvení chráněného bydlení lze najít v §51 zákona o sociálních službách (č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění – dále jen „zákon o sociálních službách“). Ten chráněné bydlení popisuje jako pobytovou službu poskytovanou osobám se sníženou soběstačností. Ta může být snížena z důvodu chronického onemocnění, zdravotního postižení nebo duševního onemocnění, což vyžaduje pomoc druhé fyzické osoby. Zmíněné chráněné bydlení mívá buď skupinovou anebo individuální formu bydlení. (Zákon o sociálních službách)

V zákonu o sociálních službách lze nalézt i výčet základních činností, které jsou klientům v rámci služeb chráněného bydlení poskytovány. Jedná se o poskytnutí stravy, pomoc při jejím zajištění; poskytuje ubytování; pomáhá uživatelům při zajištění chodu jejich vlastní domácnosti; výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti; zprostředkování kontaktu se společenským prostředím; sociálně terapeutické činnosti; pomoc při uplatnění práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. (Zákon o sociálních službách)

Nejdůležitější informací, týkající se chráněného bydlení, je ta, že je to forma pobytové služby, která je poskytována v domácnosti uživatelů. Ti se o chod domácnosti a svůj osobní život starají za dopomoci pracovníka. Jedná se o jakýsi předstupeň podpory samostatného bydlení, což je služba, do které klienti přechází v případě, že již nepotřebují takovou míru podpory pracovníka. (Hlisnikovská, 2013)

Chráněné bydlení usiluje o poskytnutí takových služeb, aby docházelo ke zlepšení nebo alespoň udržení dovedností, které souvisí se sebeobsluhou. To znamená: obstarávání vlastní domácnosti, užívání léků, manipulace a hospodaření s financemi, praní a žehlení, osobní hygienu a v poslední řadě i dodržování denního režimu. Dalším z cílů chráněného bydlení je podporovat uživatele ve využívání běžně dostupných služeb včetně možnosti si najít zaměstnání. (Krejčířová a Treznerová, 2013)

Podpora samostatného bydlení

Zmíněný typ služby je navazující sociální službou pro ty klienty, kteří již nevyužijí služeb chráněného bydlení v plném rozsahu. Jedná se o terénní službu, jež je poskytována v domácnostech klienta po určitou dobu a jen na jistý typ úkonů. Tato služba by měla u uživatele posilovat jeho schopnost žít samostatně. (Hlisnikovská, 2013)

Podpora samostatného bydlení je službou, která se zaměřuje na posílení schopností uživatele v tom, aby mohl samostatně bydlet a žít. Posláním zmíněné sociální služby je v co největší míře zvýšit samostatnost klientů tak, aby se začlenili do běžného života společnosti. Podpora samostatného bydlení své služby poskytuje pouze v běžné pracovní dny po dobu běžných 8 pracovních hodin. (Arnoldová, 2016)

Výše zmíněné informace potvrzuje i tvrzení, že podpora samostatného bydlení je takový typ služby, který pomáhá klientům v jejich vlastních domácnostech. Pracovníci klientům především dopomáhají při zajištění chodu jejich domácnosti, při zprostředkování kontaktu s okolním prostředím, ale i během jiných aktivit běžného dne. (Matoušek a kol., 2007)

Doplňující informací jsou poznatky, jež pojednávají o tom, že se jedná o typ služeb sociální péče, která zajišťuje takové podmínky zabraňující sociálnímu vyloučení. Cílem podpory samostatného bydlení je umožnit osobám s mentálním postižením žít život podobající se životu jejich vrstevníků. Vychází především z myšlenky, že potřeby člověka by se měly naplňovat v jeho přirozeném prostředí. (Krejčířová a Treznerová, 2013)

1.4 Standardy kvality sociálních služeb

Velmi důležitou součástí při přechodu klientů z ústavních zařízení na chráněná bydlení je následná kvalita poskytované služby. Zmíněnou kvalitu je nutné předem prověřit pomocí nejlépe měřitelných parametrů. Standardy kvality se zpracovávají ve spolupráci se zřizovateli dané služby, nejlépe však i se samotnými klienty, kteří službu využívají. Jsou hlavně nástrojem pro jednodušší orientaci uživatelů a slouží pro formulaci tzv. dobré praxe. Standardy obsahují různá kritéria, pomocí kterých se služba poskytuje a je nezbytné, aby se k jejich naplňování mohli vyjádřit i klienti včetně jejich rodinných příslušníků. (Matoušek a kol., 2007)

Pokud kvalitu služeb zaměříme spíše na pocit samotných uživatelů, tak z jejich úhlu pohledu se jedná o zhodnocení dostupnosti služby, o kterou jeví zájem a zda jsou i podle jejich názoru „dobré“. Kvalita nejvíce vychází z určitých požadavků, cílů a očekávání daného klienta. Sociální služba je poskytována takovým způsobem, aby za žádných okolností nebyla porušována lidská a osobní práva klientů. Při poskytování služby jsou zohledňovány individuální potřeby klientů s cílem zvýšit kvalitu jejich života. Cílem je podporovat klienta ve využívání běžně dostupných veřejných služeb (obchody, kadeřníci, návštěva kulturních akcí apod.). (Holasová, 2014)

Zmíněnou kvalitu sociálních služeb lze ověřovat prostřednictvím standardů kvality. Tyto standardy jsou souborem kritérií, s pomocí kterých je možné zhodnotit úroveň kvality konkrétní sociální služby. Zejména v oblasti vztahů mezi poskytovatelem služby a uživateli, kterým je sociální služba poskytována. (Králová a Rážová, 2012)

Cílem využívání a vytváření těchto standardů je nejenom udržení jisté kvality poskytovaných sociálních služeb, ale i snaha nijak neomezit nově vznikající typy sociálních služeb. Nejvýznamnějším pilířem však pro standardy je, co nejvíce se přiblížit potřebám osob využívajících konkrétních typů služby. Při tvorbě těchto standardů byla využita data, která byla získána v průběhu zjišťování kvality i v jiných odvětvích. Kvalita se v těchto odvětvích nejvíce ztotožňovala s tím, jak co nejlépe uspokojit přání a zájmy klientů. (Pilát, 2015)

1.5 Život klientů na chráněném bydlení

Chráněné bydlení poskytuje klientům především podporu a služba by měla co nejvíce klientům napomáhat k tomu, aby žili nezávislý život. (Department for Work and Pensions, 2017).

V rámci chráněného bydlení je možné klientům dopomáhat i při vyhledání zaměstnání. Ač v dnešní době neexistují již žádná chráněná zaměstnání pro klienty, tak pro ně existují vhodná místa, kde chodí navštěvovat různé dílny, postupem času se však lze čím dál tím častěji setkat s tím, že jsou tito lidé zaměstnání i na běžných pozicích. (Slowík, 2016)

O dalších možnostech zaměstnání těchto osob pojednává následující podkapitola.

Možnosti zaměstnání osob se zdravotním postižením

Pracovní režim, který zároveň nabízí pravidelný denní režim je pro osoby s mentálním postižením vhodným stimulujícím prostředkem. Těmto osobám dodává v životě smysl a poskytuje jim rovněž plnohodnotnou náplň. Je však nezbytné brát ohled na jejich pracovní možnosti při volbě jejich následujícího pracovního uplatnění. Nejlepší uplatnění osob s mentálním postižením je především v klidném prostředí, kde nedochází k častému střídání velkého množství cizích lidí.

Práce by rovněž neměla být pro tyto osoby náročná, co se týče splnění jistých norem a přesnosti splněné práce. I tyto osoby potřebují, stejně jako osoby intaktní, sociální kontakty. Nejdůležitějším principem zaměstnání osob s mentálním postižením je zvládnutí jejich sociální role v pozici zaměstnance. (Vágnerová, 2014)

Podporované zaměstnání: Klienti mohou podle svých možností navštívit pracovního konzultanta, který klientovi dopomůže při vyhledání nového zaměstnání. Pokud to bude klient potřebovat, mohou mu být poskytnuty i různé formy pracovní asistence, což klientovi napomáhá při lepší adaptaci na nové pracovní místo. Napomáhá mu při osvojování pracovních návyků a motivuje jej k tomu, aby si práci zvládl udržet. (Slowík, 2016)

Další možností, jež se klientům nabízí je využití ergoterapeutických a sociálně terapeutických dílen.

Ergoterapeutické dílny se nejčastěji nacházejí v zařízeních ústavní péče, kam mohou ze svého bydliště klienti v určitých termínech po vzájemné domluvě docházet. Dílny jsou však spíše vhodnější pro ty klienty, kteří mají vyšší míru podpory a běžné zaměstnání je pro ně tímto nedostupné. (Slowík, 2016)

Sociálně terapeutické dílny jsou službou, která je určena lidem s potížemi s uplatněním se na trhu práce. Hlavním cílem sociálně terapeutických dílen je nácvik pracovních dovedností a návyků. (Matoušek, 2008)

Výše uvedenou definici sociálně terapeutických dílen potvrzuje i právní zakotvení v zákoně o sociálních službách. Ten sociálně terapeutické dílny popisuje jako ambulantní službu, která je určena osobám se sníženou soběstačností, která je způsobena zdravotním postižením. Právě z tohoto důvodu jsou tyto osoby omezené v možnostech se uplatnit na většině pracovních pozicích. Cílem těchto dílen je zdokonalení pracovních dovedností a návyků prostřednictvím pracovní terapie. Zákon dále dodává i základní

činnosti, které dílny poskytují. Jedná se o nácvik dovedností, které vedou k větší možnosti se sociálně začlenit, dále služba podporuje uživatele v osvojování si základních pracovních dovedností. (Zákon o sociálních službách)

V sociálně terapeutických dílnách se klienti každý den věnují určitému typu činnosti s dopomocí pracovníků služby. Pracovní činnosti v dílnách jsou vedeny na základě terapeutického přístupu, jenž je zaměřen na práci. Především se jedná o manipulaci s materiálním okolím. Je tím myšlena práce s různými předměty, surovinami a materiály. Ty jsou využívány za účelem vzniku výsledného výrobku nebo produktu. (Müller, 2018 in Valenta, Michalík, Lečbych, 2018)

Jedná se především o ambulantní službu, jenž je poskytována osobám se sníženou soběstačností, která je omezuje v oblasti uplatnění se na otevřeném trhu práce. Smyslem této služby je dlouhodobá a pravidelná podpora klienta, a hlavně zdokonalování jeho pracovních návyků a dovedností prostřednictvím sociálně pracovní terapie. Cílem služby je zabránit klientovi v sociálním vyloučení a podpořit jej v tom, aby dokázal žít co nejvíce samostatný život. Při práci s klientem se klade důraz na individualizovanou podporu člověka během rozvoje jeho dovedností a pracovních návyků. Toto zdokonalování by mělo vést k větším možnostem se uplatnit na trhu práce, pokud však u klienta není tato možnost realizovatelná, tak sociálně terapeutické dílny slouží i jako plnohodnotné vyplnění volného času klienta. (Krejčířová a Treznerová, 2013)

Kamarádství a partnerství u osob s mentálním postižením

Vztahy a partnerský život u osob s mentálním postižením jsou něčím, o čem se mělo ve společnosti mluvit. V dřívějších dobách dlouhodobě panovaly obavy, že tyto osoby, které naváží partnerský vztah, přestanou respektovat nastavený denní režim. Rovněž s tímto přicházelo riziko, že v případě, kdy by tyto lidé navázali heterosexuální vztah, tak by mohlo dojít k nechtěnému otěhotnění. V dnešní době je však společnost ohledně sexuality těchto osob velmi dobře informována prostřednictvím různých školení, tudíž je tato tematika velmi dobře přijímána. (Kozáková, 2018 in Valenta, Michalík, Lečbych, 2018)

Touha po navázání partnerského vztahu se u osob s mentálním postižením objevuje stejně jako u osob intaktních. Pokud jedinci s mentálním i jiným postižením

zůstávají v izolaci, „normální seznamování“ si snaží kompenzovat vytvářením profilů na seznamovacích aplikacích apod. Pomoc v této oblasti však může vytvořit i organizace sama tím, že zajistí seznamovací pobyty či společenské akce pro tyto osoby. Jednou z problematik, ke které dochází u osob s mentálním postižením, je samotná role partnera a dlouhodobé udržení vztahu. Vztah totiž vyžaduje naplňování jistých osobních potřeb druhého partnera, čehož lidé s mentálním postižením nemusejí být schopni. V některých případech se lze velmi často setkat i s tím, kdy tito lidé velmi těžce rozlišují hranici mezi pouhým kamarádstvím a samotným vztahem. (Kozáková, 2018 in Valenta, Michalík, Lečbych, 2018)

Získání partnerského vztahu je pro osoby s mentálním postižením znakem „normálnosti“. Mnohdy v případě, kdy mají osoby velmi omezený kontakt s okolním prostředím a s tím i spojené navazování sociálních kontaktů, dochází k velkému očekávání v oblasti kamarádských i partnerských vztahů. Po určité době může dojít k potřebě navázat jakýkoliv vztah bez určité preference. V tomto případě se osoby orientují spíše na to, zdali je tento člověk pro ně dosažitelný. (Vágnerová, 2014)

Tyto informace jsou doplněny tvrzením, že velmi nápomocné může být využití obrázkových forem při rozhovoru ohledně sexuálního života osob s mentálním postižením. Mohou být zvolena i jednodušší slova místo těch složitých, aby tato tematika byla pro jedince srozumitelnější. (Štěrbová, 2021)

Podpora v oblasti partnerství osob s mentálním postižením

Nejdůležitější zásadou v konkrétní oblasti je respekt vůči základním potřebám člověka – osoba s mentálním postižením potřebuje podporu, aby byla schopna v jisté míře samostatně porozumět změnám, které u ní probíhají. Podpora partnerství těchto osob by se neměla nijak lišit od osvěty a podpory u intaktní populace. Liší se pouze v systému předávání informací, jelikož lidem s mentálním postižením ve velké míře chybí praktické zkušenosti. Při učení těmito zkušenostem se doporučuje využít různých tematických her či využití maňásků, piktogramů nebo různých obrázků. Jestliže probíhá sexuální výchova u osob s mentálním postižením, tak je třeba se zaměřit na trénink sociálních dovedností. Jednou z velmi významných dovedností v konkrétní oblasti je schopnost říci „ne“. (Kozáková, 2018 in Valenta, Michalík, Lečbych, 2018)

Při rozhovoru na citlivá a intimní témata s těmito osobami je třeba být vybaven jistými osobnostními predispozicemi. Po většinu času pracovníci, kteří s klienty hovoří na tato témata, by se neměli bát mluvit o všech tématech naprosto otevřeně. Velmi často se však ve velkých zařízeních tyto osoby setkávají s nedostatkem soukromí pro intimní potřeby. Je však potřeba tento poznatek doplnit informací, že i v chráněných bydleních se soukromí klientů zajišťuje velmi těžko.

Vše je třeba domlouvat se spolubydlícími dané domácnosti a prokonzultovat zajištění soukromí i v týmu pracovníků. Ve velkých ústavních zařízeních se klienti rovněž setkávají s velkým omezováním, co se jejich sexuálních projevů a potřeb v soukromí týče. Klienti mnohdy potýkají s potížemi v oblasti navození partnerského vztahu jako takového. V tomto směru je však důležité vést s klientem rozhovor o jeho dosavadních zkušenostech v partnerství s druhou osobou. (Mandzáková, 2013)

1.6 Specifika osob s mentálním postižením

Na chráněném bydlení Květná v současnosti žijí osoby s lehkým až středně těžkým mentálním postižením, následující kapitola popisuje specifika těchto osob.

Specifika osob s mentálním postižením popisuje oblasti, kdy se lze u člověka setkat s jistým zpomalením ve vnímání, což ve velké míře limituje jejich orientaci v prostředí a reakce v neobvyklých situacích. U mnohých jedinců je nápadná určitá fyzická neobratnost, což vede k vyhýbání se některým fyzickým aktivitám. U dospělých jedinců je možné sledovat plné prožívání všech vjemů, které od okolí k nim přichází, nedochází však u nich k adekvátní reakci. Vcelku často se stává, že tito lidé nesprávně vyhodnotí nastalou situaci především v důsledku neporozumění kontextu. (Petráš 2018, in Valenta, Michalík, Lečbych, 2018)

Osoby s mentálním postižením nejsou schopny domýšlet své jednání a předvídat důsledky nesprávného jednání. Velmi složité rovněž bývá i zapamatování si postupů při různých činnostech, proto u těchto lidí je velmi těžké osvojování si nových dovedností. (Petráš 2018, in Valenta, Michalík, Lečbych, 2018)

Preferují spíše stereotyp i co se týče jejich sociálních vztahů. Tyto osoby zpravidla upřednostňují kontakt se známými lidmi, a často mají neměnné vzorce chování. U některých osob však lze docílit zvládnutí základních norem chování ve společnosti,

jednoduché komunikační návyky a sociální dovednosti. Tyto všechny oblasti umožňují lidem s mentálním postižením jednodušší adaptaci na nové prostředí. (Vágnerová, 2014)

Co se týká komunikace osob s mentálním postižením s intaktní veřejností, obzvláště co se množství sděleného týče, komunikace mnohdy trvá poměrně kratší dobu. Tyto osoby jsou však především v pozici příjemců informací a požadavků, spoléhají se na aktivitu druhých lidí. (Vágnerová, 2014)

Lehké mentální postižení

Většina osob se zmíněným typem mentálního postižení je velmi samostatná v oblasti jejich sebeobsluhy. Jsou schopni pravidelně docházet do zaměstnání, kde jsou zařazeni k vykonávání jednodušších prací, např. úklid, pomocné práce v kuchyni anebo prádelně. Co se týče výchovy, tak u těchto osob obzvláště má tato oblast velký význam. (Michalík a kol., 2011)

Pokud jsou respektovány jejich možnosti, je možné u nich rozvinout nové dovednosti. Velká většina těchto osob v dospělosti dosáhne jisté samostatnosti, kdy pouze v některých činnostech potřebují podporu druhé osoby, a to jen v určitý časový úsek. Na trhu práce jsou rovněž velmi dobře uplatnitelní. (Vágnerová, 2014)

Středně těžké mentální postižení

Tyto osoby ve velké míře potřebují podporu druhé osoby, zpravidla po celý jejich život. Edukační proces je omezen na procvičení trivia a co se řeči týče, je obsahově chudá a omezená na několik nejčastěji používaných frází. Středně těžké mentální postižení bývá často v kombinaci s epilepsií, neurologickými, či duševními poruchami. (Michalík a kol., 2011)

Verbální projev osob bývá velmi omezený a pojí se s tím mnohdy i špatná artikulace. Pokud se chtějí naučit novým dovednostem je třeba k jejich zafixování častějšího opakování. S podporou druhé osoby jsou tyto osoby schopny si osvojit jednoduché dovednosti, obzvláště v oblasti jejich sebeobsluhy. Mohou si rovněž najít práci, která však nebude vyžadovat přílišnou rychlost a přesnost, ve většině jejich činností je totiž vyžadován trvalý dohled. (Vágnerová, 2014)

Těžké mentální postižení

Sebeobsluha u těchto jedinců je značně omezena, často se vyskytují poruchy chování a opakující se stereotypní pohyby. U těchto osob se lze setkat taky s nenadálými projevy agrese a může docházet i k sebepoškozování. (Michalík a kol., 2011)

Omezení u těchto osob je zřejmé v jejich vyjadřovacích schopnostech, u většiny z nich však slovní projev zůstává pouze na několika špatně artikulovaných slovních výrazech. U osob s těžkým mentálním postižením lze rozvinout zvládnání několika jednoduchých pokynů v oblasti jejich sebeobsluhy. Podporu druhé osoby však vyžadují poměrně více než v předchozích dvou případech. Ve všech případech je dopomoc nutná trvale. (Vágnerová, 2014)

2 EMPIRICKÁ ČÁST

Následující podkapitoly uvádí cíle a popis metodologického rámce výzkumného šetření. Na tuto podkapitulu navazuje vysvětlení metody výzkumu, v návaznosti na konkrétní část je třeba rovněž okrajově charakterizovat vybranou skupinu účastníků. V neposlední řadě je popsáno zpracování získaných poznatků, jež jsou obohaceny o informace, které autorka za dobu práce s těmito klienty vyzorovala. Zmíněná podkapitola obsahuje i samotné zkušenosti klientů v podobě popisů jejich pocitů a spokojenosti s jejich životem po přechodu z velkého zařízení.

Všechny tyto informace doplňují etické aspekty výzkumu, ve kterých je zmíněno vše o tom, jak byli účastníci seznámeni s výzkumem, jak byla zajištěna jejich anonymita a taktéž to, na jaké úrovni společně s autorkou hovořili. V jedné z kapitol této bakalářské práce jsou zmíněny možné limity studie, které se zaměřují na to, k jakým komplikacím během sběru informací mohlo dojít.

2.1 Cíle výzkumného šetření

Cílem bylo zjistit vnímání přechodu z ústavního zařízení na chráněné bydlení z pohledu účastníku, tj. zdali spatřují a popisují nějaký rozdíl a v čem konkrétně. Získané informace zároveň popisují jejich zkušenosti po tomto přechodu.

Metodologie výzkumu

K získání informací od klientů byl využit kvalitativní výzkum, jenž spočívá v tom, že si ten, kdo výzkum provádí, prvně zvolí cíle, kterých chce pomocí otázek dosáhnout. Otázky je třeba z pravidla v průběhu rozhovoru s účastníky doplňovat. Velmi důležitou částí při kvalitativním výzkumu je, že si výzkumník vybírá své případy, které v rámci sběru informací průběžně sleduje po dobu určitého časového úseku. (Hendl, 2016)

Výzkum byl proveden u účastníků, se kterými autorka pracuje, tudíž mezi oběma stranami v průběhu tvorby práce a zejména sběru dat vznikla určitá důvěra. Zmíněný sběr informací probíhal pomocí rozhovoru, který byl doplněn i jednoduchým počátečním dotazníkem. Díky spojení těchto dvou postupů sbírání dat, mohla autorka získat hodnotné informace, jež jsou obsaženy v následujících kapitolách.

Bakalářská práce je především **pilotní vícepřípadovou studií** poodhalující změny v životech vybraných účastníků výzkumu.

Případová studie

Použitím případové studie se podrobně zkoumá jeden nebo několik případů. Smyslem zmíněného designu je sběr dat, jež se vztahují k objektu či objektům výzkumu. Během sběru dat dochází k vysvětlování podstaty celého případu anebo skupiny případů. Výzkumník se snaží použitím případové studie porozumět celé dané situaci v přirozeném prostředí osob. (Sedláček, 2007 in Švaříček a Šedřová a kol., 2007)

Případová studie se zaměřuje na detailní prostudování jednoho či více případů. U případové studie se sbírá co největší množství dat od jednoho nebo několika případů a tímto způsobem se zachycuje co možná nejvěrněji celistvost zkoumaných vztahů. Zjištěné poznatky rozvíjí zkoumané případy do širších souvislostí a lze srovnávat informace s daty získaných od jiných případů nebo lze posoudit i validitu zjištěných témat. (Hendl, 2026)

Vícepřípadová studie

Způsob zmíněné studie se zaměřuje na získání poznatků od většího počtu účastníků (dva a více). Hojně se využívá tehdy, pokud výzkumník vytváří prostor pro výzkum nově vznikající teorie. Je důležité zmínit, že cílem využití vícepřípadové studie je potvrdit či vyvrátit cíl zkoumaného tématu. Výsledky, které pomocí této metody vznikly, jsou při jejich dalším hodnocení a projednávání věrohodnější. Pro využití vícepřípadové studie je nutné, aby se výzkumu účastnily alespoň dvě osoby. Při oslovování účastníků je nutné brát v potaz, aby pocházeli alespoň z jednoho prostředí a aby jejich odpovědi byly k danému tématu. Využitý postup umožňuje postihnout rozdíly v pohledech na diskutovaná témata. (Chrastina, 2019)

2.2 Získání a zpracování dat

Informace od účastníků byly získávány především formou rozhovoru, který byl uveden vstupním dotazníkem. Rozhovory s účastníky, které byly spojeny i s vyplněním dotazníků, trvaly 30–47 minut. Dotazovaní účastníci se na rozhovor k účelům bakalářské práce velmi těšili, proto byl rozhovor s nimi proveden na jejich žádost během jednoho dne. Autorka byla pozvána do prostor jejich ložnic, kde měli dostatek soukromí pro vyplnění dotazníků a přátelského rozhovoru.

Odpovědi některých klientů bylo třeba ověřit dalšími doplňujícími otázkami, jelikož nebylo hned jasné, jak odpověď mysleli. V dalších případech bylo zase nutné si potvrdit tvrzení, že jejich uvedená informace opravdu popisuje rozdíl mezi životem v domově pro osoby se zdravotním postižením a chráněným bydlením. Rozhovory s účastníky byly po jejich nahrání zpracovány níže pomocí otevřeného kódování. Dále byly vytvářeny kategorie a později témata.

Při otevřeném kódování se odhaluje několik témat, které se následně třídí nebo různě kombinují. Pomocí zmíněného kódování se tvoří prvotní teorie, charakterizující jejich základní vlastnosti. (Reichel, 2009)

Definici otevřeného kódování doplňují i následující poznatky, které zmiňují to, že v průběhu zpracovávání dat pomocí tohoto způsobu dochází k odhalování jistých témat. Tyto témata mají přímou souvislost s pokládanými otázkami v rozhovoru, prostudované odborné literatuře a taktéž s informacemi, o kterých se zmiňují účastníci rozhovoru. Otevřené kódování lze používat různými způsoby při přeformování rozhovorů s účastníky. A to tak, že lze citovat slovo od slova sdělené informace, či skrze využití poznatku z různých odstavců, přepsaných rozhovorů, či využití dat z různých případů. (Hendl, 2016)

Kritéria výběru účastníků

Konkrétní část se věnuje důvodu výběru účastníků, se kterými byl veden rozhovor o jejich zkušenostech s přechodem na chráněné bydlení Květná. Jedná se celkem o pět účastníků v různých věkových kategoriích, kteří dokáží specifikovat svou životní zkušenost a pocity s přechodem. Většina účastníků, v jisté míře, je velmi dobře začleněna a vyžaduje vcelku minimální podporu ze strany pracovníků.

Jedna účastnice během sběru informací přešla na podporu samostatného bydlení, jelikož její schopnosti již převyšovaly schopnosti ostatních klientů chráněného bydlení. Další 3 účastníci si v rámci svých individuálních plánů nastavují takové cíle, díky nimž by časem mohli mít lepší podmínky k přechodu na podporu samostatného bydlení. Poslední účastnice má velmi špatnou zkušenost s podporou samostatného bydlení, nicméně se svým přechodem na chráněné bydlení je spokojená.

Popisovaný vzorek informací slouží k prezentaci samotného tématu, nikoliv účastníků. Výběr účastníků při sběru informací je prováděn záměrně s ohledem na zjišťovaná data. Tazatel data shromažďuje do té doby, dokud nemá odpovědi, jež se týkají jeho výzkumné otázky. (Mišovič, 2019)

Charakteristika účastníků

Účastnice č. 1 Jedná se o mladou ženu ve věku 23 let. Tato žena přešla původně z DOZP Barborka, na chráněné bydlení Květná, zde žila po dobu cca 2 let. Po této době došlo ke zjištění, že účastnice č. 1 již nepotřebuje takovou míru podpory, aby mohla využívat služeb chráněného bydlení. Po tomto zjištění se přestěhovala na podporu samostatného bydlení, kde v současné době žije.

Účastnice č. 2 Je to žena, které je nyní 25 let a v současnosti pobývá na chráněném bydlení Květná. Zde žije v bytě s dalšími dvěma spolubydlíci, se kterými – dle jejích slov – vychází velmi dobře. Po svém přechodu na chráněné bydlení si dokázala najít dvě zaměstnání a snaží se o co největší osamostatnění, tak aby mohla časem přejít na podporu samostatného bydlení. Jejím velkým snem je naučit se žít samostatně a nevyužívat v tak velké míře podporu pracovníků. V současnosti jí velmi vyhovuje její pracovní vytížení, jelikož nerada svůj čas tráví doma. Ráda se účastní různých akcí a setkání se svými přáteli.

Účastník č. 3 Muž ve věku 27 let, který během života na chráněném bydlení musel změnit skladbu svých spolubydlících, jelikož v bytě, kde žil předtím, docházelo k častým rozepřím. Nyní klient dochází do sociálně terapeutických dílen a zároveň pravidelně navštěvuje zaměstnání na DOZP Barborka, kde doplňuje tým pracovníků v prádelně. Po přestěhování k jeho novým spolubydlícím je klient podle jeho slov

mnohem šťastnější a viditelně samostatnější. Jeho snem je osamostatnit se natolik, aby mohl přejít na podporu samostatného bydlení.

Účastnice č. 4 Žena, 47 let, která dříve žila na podpoře samostatného bydlení, kde se starala o chod domácnosti se svým partnerem. Bohužel po nějaké době došlo k tomu, že účastnice začala být velmi nešťastná a tento typ soužití jí přestal vyhovovat. Proto musela podporu samostatného bydlení opustit a vrátit se zpět na DOZP Barborka, kde žila do doby, než byla oslovena jako potenciaální klient chráněného bydlení. Účastnice sice nad tímto návrhem dlouho váhala, nebyla si jistá, jestli s tímto přechodem nenastane podobná situace, kdy by se musela vrátit zpět na DOZP. Jak však bylo zjištěno i prostřednictvím rozhovoru, účastnice je nakonec se svým životním rozhodnutím nadmíru spokojená. I v současnosti se stále zmiňuje o tom, že jí chráněné bydlení vyhovuje.

Účastnice č. 5 Poslední účastnicí je žena ve věku 46 let, která přešla na chráněné bydlení po krátkodobém pobytu na DOZP Barborka. V době před nástupem na DOZP Barborka žila v domácnosti se svou rodinou. Nyní sdílí domácnost s dalšími dvěma spolubydlícími a pravidelně dochází do svého zaměstnání na vrátnici v DOZP Barborka. Zároveň dochází i do sociálně terapeutických dílen. Jejím cílem je, pokud to bude možné, v budoucnu přejít na podporu samostatného bydlení.

2.3 Sběr dat

Jak je zmíněno výše, pro sběr informací byl zvolen rozhovor, který byl doplněn o vstupní dotazník. Rozhovory probíhaly po vzájemné individuální domluvě s účastníky výzkumu. Zmíněným rozhovorům přecházelo vyplnění vstupního dotazníku, jež byl prostředkem pro lepší pochopení pokládaných otázek. Správné pochopení otázky bylo ověřováno položením doplňkových otázek, k nimž měli účastníci možnost se vyjádřit o něco přesněji.

Při sběru informací od klientů mohlo dojít k odmítnutí informace poskytnout ještě před samotným započítím rozhovoru. Klienty však autorka před plánovaným rozhovorem informovala o tom, že mají právo odmítnout rozhovor s tím, že jim byl dán na rozmyšlenou časový prostor 2 týdny. Všichni klienti s poskytnutím těchto informací souhlasili a svůj souhlas stvrdili svým podpisem. Originály těchto podepsaných souhlasů

jsou na přání klientů uschovány a nezveřejňovány. V průběhu rozhovoru s účastníky výzkumu mohly vzniknout falešné či lživé informace z jejich strany.

Rozhovor

Jedná se o jednu z nejpoužívanějších technik sběru dat v rámci kvalitativního výzkumu. Rozhovory probíhají většinou v místě bydliště účastníků anebo výzkumník vybírá neutrální prostředí (knihovna, kavárna, park...). (Reichel, 2009)

Rozhovor je označován taktéž jako určitý druh interakce mezi výzkumníkem a účastníkem, nezbytnou podmínkou pro vedení rozhovoru je zaručená anonymita účastníka. Se svolením účastníka je možné rozhovor nahrávat i na záznamník. (Nakonečný, 2009)

Při rozhovoru je nutné brát v úvahu délku rozhovoru a taktéž obsah a pořadí pokládaných otázek. Při vytváření záznamů z rozhovorů je nutné získat souhlas s poskytnutím informací. (Hendl, 2016)

Rozhovor ve velké míře obsahuje takové otázky, aby byly pro dotazovaného účastníka co nejlépe srozumitelné a zároveň reagovat na chápání okolní reality dotazovaného jedince. Formou rozhovoru výzkumník usiluje o nejuvěrnější popis reality dotazovaného účastníka. Přitom by měl pružně reagovat na potřeby dotazovaného a podle toho i rozhovor s ním upravovat. (Mišovič, 2019)

Rozhovory s klienty byly po jejich slovním i písemném souhlasu nahrávány prostřednictvím diktafonu a následně byly doslovně přepsány do písemné podoby.

Principy služby chráněného bydlení Květná

Zmíněná služba je především určena pro dospělé osoby s mentálním a kombinovaným postižením. Cílem chráněného bydlení je umožnit klientům co nejvíce se začlenit do běžné společnosti. Chráněné bydlení vede klienty k přebírání zodpovědnosti za jejich jednání a poskytuje podporu v několika oblastech jejich života, jako je například možnost se stát součástí běžné společnosti, zvýšení samostatnosti v oblasti péče o sebe sama a o domácnost, vyšší zodpovědnost za své chování a jednání.

Své služby chráněné bydlení poskytuje osobám s mentálním postižením na dvou střediscích. Jedno z nich je ve formě patrové jednotky, která se skládá ze tří pater.

V každém patře se nachází jeden byt, v němž bydlí ve společné domácnosti 3 klienti. Konkrétní středisko se nachází na ulici Generála Svobody.

Druhé detašované pracoviště se nachází v Dolních zahradách v Kroměříži a jedná se o patrový rodinný dům, jenž obývá celkem 5 klientů. Na obou střediscích pracovníci klientům pomáhají při zajištění jejich potřeb jako jsou běžné pochůzky spojené s nákupy potravin. Další částí jsou návštěvy lékařů, úřadů a veřejných opatrovníků. Toto chráněné bydlení funguje především na principu pomoci klientům v jejich soběstačnosti a samostatnosti posunout se co nejdále. Jelikož mnozí z nich mají zájem o přechod na podporu samostatného bydlení, proto si s dopomocí pracovníků si nastavují takové cíle, aby této formy samostatnosti mohli za určitý časový úsek dosáhnout. (Chráněné bydlení květná-sskm.cz)

Etické aspekty výzkumu

Informace od klientů, jak je uvedeno výše, byly získávány prostřednictvím rozhovorů s využitím doplňkové přípravy k rozhovoru k navození příjemné atmosféry (úvodní část dotazování). Klienti byli před samotným rozhovorem informováni o jeho plánování a vzájemně bylo dohodnuto datum, kdy se rozhovor uskuteční. Po domluvě s vedoucí zařízením byl dotazovaným klientům předložen souhlas s poskytnutím informací. Finální podoba tohoto souhlasu je k nahlédnutí v Příloze č. 3.

Jelikož s klienty chráněného bydlení Květná autorka již dlouhodobě spolupracuje, již při jejich nástupu na bylo po vzájemné domluvě nabídnuto tykání ze strany klientů. Nahrávky rozhovorů byly, jak je uvedeno i v souhlasu s poskytnutím informací, smazány bezprostředně po jejich přepsání. Z důvodu zachování jisté anonymity účastníků rozhovorů je uvedeno pouze pohlaví, věk a pořadí, ve kterém byly rozhovory vedeny. Doslovné přepisy rozhovorů klientů jsou k nalezení v Příloze č. 2.

Možné limity výzkumu

Jak autorka již uvedla již, bylo nutné některé informace ověřovat více otázkami a způsoby. Dělo se tak z toho důvodu, aby nedošlo k tomu, že některou informaci klienti uvedli lživě. Mnozí klienti se v průběhu rozhovoru zmínili o nespokojenosti s poskytováním některých služeb, avšak i v tomto případě bylo klientům nabídnuto

řešení jejich situace, kterého však nakonec nevyužili. V poslední řadě také bylo možné, že klienti nebudou moci na pokládané otázky odpovědět, protože nebudou vědět jak. V tomto případě klientům autorka předložila arch s obrázky, které mohli vystříhat, vymalovávat, aby našli odpověď na danou otázku.

2.4 Diskuse

Přechod klientů z DOZP Barborka na Chráněné bydlení Květná

Konkrétní část bude popisovat autentické pocity klientů, kteří se rozhodli svůj život změnit a přejít z velkého zařízení do domáctějšího prostředí, a tím se i více osamostatnit. Tato část obsahuje úryvky vyjádření klientů, které specifikují jejich pocity, které byly v některých případech mnohdy smíšené. Vyjádření klientů je také srovnáno s vyhledanými informacemi z odborné literatury.

Prvně je však nutné zmínit samotný počátek procesu transformace klientů z DOZP Barborka na chráněné bydlení Květná. Jak se účastnice č. 4 svěřila, před samotným startem přechodu na chráněné bydlení ji navštívily sociální pracovníce a vedoucí budoucí služby, které ji tuto možnost přišly nabídnout. Bylo tak učiněno z důvodu, že vybraná, se kterou byl veden rozhovor, byla zvolena jako jedna z adeptů k plánované transformaci z ústavního zařízení. *„No, když za mnou přišly ta vedoucí, a ještě další dvě sociální pracovníce s tím, jestli nechci na chráněné bydlení, tak jsem nad tím hodně přemýšlela. V hlavě mi to pořád šrotovalo, jestli mám jít nemám jít... Prvně jsem měla totiž velký strach z téhle změny. Nevěděla jsem, co mě čeká a jestli to zvládnu, bála jsem se, že kdybych to nezvládla, že se vrátím zase zpátky sem na Báru...“*

Tyto poznatky potvrzují výrok, jež pojednává o tom, že je třeba v rámci procesu transformace naplnit kapacitu těmi klienty, kteří byli osloveni jako potencionální zájemci o službu. Pouze v případě, kdy oslovený zájemce nabízenou službu odmítne, tak je možné volné místo zaplnit novým klientem. (Kritéria transformace a deinstitucionalizace, 2015)

Cílem první otázky rozhovoru bylo zjistit, jak se účastníci cítí na chráněném bydlení poté co se přestěhovali. Většina klientů tuto změnu vnímala velmi pozitivně a se svou volbou jsou spokojeni. Jednou z věcí, o které se například účastnice č. 4 zmínila je množství klientů na chráněném bydlení. *„Já jsem tady opravdu spokojená. A v čem je to tu lepší? Hmm... asi v tom, že je nás tu míň, není tu žádný řev a hádky. ...“*

Většina účastníků zmiňovala spokojenost s vyšší mírou samostatných nákupů a častější přípravu vlastních jídel. Autorka se také ptala na to, zdali tyto činnosti byly možné i na DOZP Barborka. Z poskytnutých informací vyplynulo, že na DOZP Barborka probíhaly tyto činnosti, ale ne však v takové míře, na chráněném bydlení Květná. Což svou odpovědí potvrdil i účastník č. 3 „*Ty nákupy...no ty nákupy někdy jo, ale to, ale bylo to tak, že jsem si spíš šel koupit něco abych si mohl udělat na večeři. Třeba nějaký rohlík a šunku...*“

Informace, které účastníci poskytli potvrzují poznatky z publikace o transformaci sociálních služeb. Zmíněné tvrzení popisuje, že snahou transformace je umožnit klientům takový život, který je srovnatelný s životem běžné „intaktní“ společnosti. V průběhu transformace se především klade důraz na individuální potřeby klientů. (Hlisnikovská, 2013)

Tvrzení výše se ztotožňuje i s vnímáním deinstitucionalizace. Na deinstitucionalizaci lze nahlížet jako na prosazování různých forem neústavní péče, které jsou nastaveny tak, aby byly pro klienta co nejlépe a nejvíce dostupné a jsou poskytovány v rámci jeho přirozeného prostředí. To znamená, že jej nevyklučují z jeho komunity. (Matoušek, 2008)

Výše uvedené informace potvrzující správně provedený proces transformace, popisuje i realita klientů, kteří žijí na chráněném bydlení Květná. Jednou z pozitivních změn je přestěhování klientů z ústavního zařízení do bytových jednotek, kde ve společné domácnosti žijí vždy 3 klienti. Ve vybraných domácnostech měla autorka možnost pozorovat, že jsou účastníci nyní větší součástí „intaktní“ společnosti, než tomu bylo předtím. Více chodí navštěvovat kulturní akce, různě se setkávají s přáteli a rovněž se více osamostatňují v běžných úkonech jejich života.

Neposlední oblastí, kterou hodnotili někteří účastníci velmi pozitivně je větší volnost, kterou podle jejich odpovědí dříve na DOZP neměli. Z rozhovoru s účastnicí č. 2 bylo zjištěno, že situace ohledně volnosti byla zapříčiněna zaneprázdněností pracovníků. „*Hmm, že třeba aji když jsme chtěli jít večer na nějakou akci, tak když jsme se domluvili s tím pracovníkem, tak jsme mohli. Na Barborce jsme stejně moc nemohli, protože tam nikdo neměl moc čas.*“ Účastník č. 3 tvrzení doplnil informací, která se týká účastnění se různých akcí. „*třeba na ty akce, jak můžeme chodit...*“. Na zmíněnou odpověď se autorka doptávala, jelikož z předchozí praxe při práci na DOZP Barborka získala informace o tom, že i klienti z DOZP se účastní různých akcí. Účastník č. 3 tedy

svou odpověď rozšířil o následující poznatek. „*nemohl jsem tam být třeba až do večera, musel jsem se vždycky vrátit na večeri domů...*“

V průběhu rozhovoru se účastnice č. 2 zmínila o další z výhod, které jí přechod na chráněné bydlení nabídl. Konkrétně se jednalo o možnost vaření si vlastních jídel. „*Velká výhoda? Mmmm, tak pro mě velká výhoda je třeba to vaření*“. K této odpovědi dodala informaci, že cítí větší samostatnost v této oblasti. Účastnice č. 2 rovněž zmínila vyšší míru samostatnosti při nákupu potravin a návštěv jejího městského opatrovníka. „*Že si můžeme samostatně vařit, takže si můžu samostatně nakupovat (mlčení), samostatně si jít za opatrovníkem, když něco potřebuju (mlčení)*.“

U tématu zaměřujícího se na nákup se autorka pozastavila, jelikož účastnice č. 2 hovořila o tom, že vnímá větší volnost při výběru potravin, které si v obchodě nakoupí. Účastnice č. 2 se autorka dotazovala, zdali výběr potravin v prodejně byl nějak ovlivňován pracovníky v době, kdy žila na DOZP Barborka. „*Ano, musela jsem si, jakože vybírat ty potraviny podle pracovníka... Že jsem si nemohla vybrat třeba sama*.“ Při rozhovorech bylo u některých klientů zřejmé, že jsou nyní vcelku spokojeni s individuálnější přístupem pracovníků, v průběhu dne. „*Když jsem potřebovala něco řešit, tak jsem šla za pracovníkem. Ten si se mnou buď promluvil anebo jsem si to udělala podle sebe. Na Báře jsem takhle nemohla věci dělat... Většinou spíš neměl čas*.“

Pocity klientů při stěhování se do nové služby

Následující část je věnována pocitům účastníků, které měli ve chvíli, když se dozvěděli, že jsou mezi vybranými adepty na přechod na chráněné bydlení. Pro mnohé z nich podle zjištěných informací to byla velká životní výzva, na kterou se těšili. S touto výzvou se však v některých probouzely i obavy z toho, že by takovou samostatnost nezvládli, o čemž se zmiňovali při rozhovoru s autorkou. Účastnice č. 4 se rozhovořila o těchto obavách, jež jsou uvedeny v následné citaci. „*No, když za mnou přišly ta vedoucí, a ještě další dvě sociální pracovnice s tím, jestli nechci na chráněné bydlení, tak jsem nad tím hodně přemýšlela. V hlavě mi to pořád šrotovalo, jestli mám jít nemám jít... Prvně jsem měla totiž velký strach z téhle změny. Nevěděla jsem, co mě čeká a jestli to zvládnou, bála jsem se, že kdybych to nezvládla, že se vrátím zase zpátky*“

sem na Báru... Postupem času, jak jsem se přestěhovala se tento pocit, ale pomalu vytrácel a já to začala brát jako výzvu k tomu se zas někam posunout.“

U účastnice č. 1 během rozhovoru vyšlo najevo, že se těšila na větší klid a na změnu prostředí. Jako jednu z výhod zmínila i její nastávající spolubydlící. Účastnice v rozhovoru uvedla a rovněž se hodně zmiňovala o velmi hlučném prostředí, na DOZP „*Jsem se těšila na to, že tam nebudu s jednou na pokoji. A že nebudu mezi těma hádkama na Barborce a jsem se těšila, že tady by to bylo klidnější. Těšila jsem se, že budu aji se svými novými spolubydlícími.*“

Zaměstnání klientů

Oblast zaměstnání účastníků byla jednou z těch, která se u mnohých z nich opravdu změnila až po jejich přechodu z DOZP na chráněné bydlení, o čemž se v rámci rozhovoru zmiňovali. O své pracovní vytíženosti se rozhovořila účastnice č. 2 následovně. „*Tak když jsem byla na Barborce, tak eee jsem zaskakovala na úklidě jednu klientku, a to bylo jenom tak krátce, protože tehdy byla nemocná.*“ Autorka se doptávala na oblast jejího zaměstnání po přestěhování na chráněné bydlení, jelikož odpovědi účastnice č. 2 stále směřovaly na DOZP Barborka. Zmínila se o tom, že z počátku navštěvovala sociálně terapeutické dílny krátce po jejím přestěhování. „*Na Barborce jsem neměla žádné stálé zaměstnání, na chráněném bydlení, tam jsem pak měla Hanáček.*“

Autorka požádala účastnici č. 2 o více informací, týkajících se principu těchto dílen a jestli byla spokojená s náplní práce. Na toto téma účastnice č. 2 poskytla více informací ohledně změny jejího zaměstnání. „*Nedostávala jsem tam žádný plat... Nu a pak jsem se domluvila s paní vedoucí, že bych tu práci chtěla změnit, tak jsem ji nakonec změnila, a to je právě ten úklid...*“. V rozhovoru se účastnice č. 2 zmínila o tom, že úklidové práce stále vykonává na DOZP Barborka. Později si však našla další zaměstnání, do kterého jedenkrát týdně dochází. Autorka se účastnice zeptala na její vytíženost a spokojenost s takto náročným pracovním režimem. Účastnice č. 2 v krátkosti sdělila, že je spokojená a že jí tento pracovní režim vyhovuje.

Účastník č. 3 na otázku ohledně jeho zaměstnání sdělil, že stejně jako většina klientů na chráněném bydlení Květná již od počátku navštěvuje sociálně terapeutické dílny. „*Já chodím do prádelny a do Hanáčku.*“ Autorka se účastníka č. 3 ptala na to,

zdali tyto dvě zaměstnání měl i v době, kdy bydlel na DOZP. Účastník č. 3 na tuto otázku odpověděl, že chodil pouze do prádelny, kde vypomáhal.

Autorka se ze zajímavosti účastníka č. 3 zeptala na to, jestli jej činnost v dílnách baví, na což ve zkratce odpověděl, že moc ne. Autorku zajímal důvod jeho nespokojenosti se sociálně terapeutickými dílnami. Účastník č. 3 na pokládanou otázku odpověděl následovně. *„Rád bych si našel jinou práci, kde si víc vydělám.“* Při této informaci autorku zajímalo, čemu by se chtěl věnovat v budoucnu. *„To ještě nevím, musím poprosit svou klíčovou pracovníci, aby mi pomohla najít něco nového.“*

Účastnice č. 4 se zmínila, že ke svému zaměstnání využívá i možnosti navštěvovat sociálně terapeutické dílny. *„Začala jsem chodit do Hanáčku a do toho chodím ještě na úklidy na Barborce.“* Účastnice č. 4 se autorka doptávala ještě na to, jakým činností se v dílnách věnuje. *„Tak pletu košíky, nedávno jsem se naučila dělat závěry. To je, jak ukončuješ pletení toho košíku. Tohle jsem nikdy neuměla. Pak tam chodím do keramiky a vyšívání. Ale ty košíky mě baví asi nejvíc.“*

Poskytnuté informace o možnostech zaměstnání klientů potvrzují informace, že pro klienty chráněného bydlení existují různé formy zaměstnávání nebo možnost navštěvovat různé dílny. Všichni klienti, se kterými byl veden rozhovor zmiňovali, že nějakou dobu navštěvovali, či navštěvují Hanáček, což jsou sociálně terapeutické dílny.

V sociálně terapeutických dílnách dochází k nácviku základních pracovních dovedností a osvojení si režimu pracovní doby. Postupem času je u některých klientů možné získat i zaměstnání na běžné pracovní pozici. (Slowík, 2016).

Sociálně terapeutické dílny, jsou službou, která je určena lidem s postižením při uplatnění se na trhu práce. V těchto dílnách se klienti věnují nácviku pracovních dovedností a návyků. (Matoušek, 2008)

Činnosti, které jsou nabízeny a poskytovány v rámci sociálně terapeutických dílen jsou především ty, které se zaměřují na práci s jistým druhem materiálu nebo předměty. Cílem této práce je výsledný výrobek činnosti klienta. (Müller, 2018 in Valenta, Michalík, Lečbych, 2018)

Při autorčini práci s klienty se autorka setkala s mnoha případy, kdy si klienti po krátké době docházení do dílen opravdu našli zaměstnání na běžné pozici.

Především v DOZP Barborka, kde původně žili. Pracují hlavně na pozicích úklidových pracovníků, pracovníků prádelny, kuchyně anebo vrátnice. Někteří klienti si našli zaměstnání i v jiných institucích, do kterých pravidelně dochází. V současnosti jsou však klienti, kteří by si přáli zaměstnání vyhledat, bohužel z důvodu nedostatku pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením je velmi obtížné klientům dopomoci při zajištění pracovní pozice.

Kamarádství a partnerství osob na chráněném bydlení

Při přechodu na chráněné bydlení si vybraní účastníci našli buďto nové přátele nebo navázali partnerský vztah. Někteří dokonce po přechodu na chráněné bydlení svůj vztah úplně změnili. Příkladem je účastnice č. 1, ta autorce v rozhovoru sdělila, že po přechodu na chráněné bydlení se začala stýkat s jedním mužem, se kterým je do dnešní doby kamarádka. *„Žee já jsem se předtím nebavila, nebo nějak že jsem s jedním mužem, který sem dojíždí teď kamarádka. A s tím jsem se předtím nebavila.“* Účastnice č. 2 se svěřila s informací, že se seznámila s mužem, který však jejich vzájemný vztah nebral pouze jako kamarádský.

„Našla jsem si nového kamaráda na chráněném bydlení, ale on chtěl pořád něco víc, jakože vztah. A já to mám tak, že já ty chlapy nechcu... ..I když to teďka není až tak moc dobrý no.“ I když se klientka o této věci v rozhovoru nezmínila, tak sama nakonec uznala, že přátelství s tímto mužem je velmi problematické a ukončila jej. Každopádně účastnice č. 2 hodně hovořila o tom, že se velmi ráda obklopuje velkým množstvím lidí a že ráda tráví svůj čas s přáteli.

Vzhledem k dlouhodobé spolupráci s účastnicí č. 2 bylo možné pozorováním zjistit, že si v těchto vztazích nedokázala nastavit jasné hranice, a tak velmi často docházelo ke konfliktům. A to v tom smyslu, kdy někteří přátelé účastnice č. 2 očekávali něco víc, než jim dokázala dát. Tento nespécifický výběr přátel potvrzuje i níže uvedený úryvek z odborné literatury.

Po určité době může dojít k potřebě navázat jakýkoliv vztah bez jakékoliv preference. V tomto případě se osoby orientují spíše na to, zdali je tento člověk pro ně dosažitelný. (Vágnerová, 2014)

Účastník č. 3 se v rozhovoru zmínil o velmi zajímavé informaci v rámci jeho přátelského vztahu s jedním mužem, za kterým občas dojíždí do města mimo místo jeho

bydliště. Účastníka č. 3 se autorka dotazovala, zdali za svým kamarádem dojíždí samostatně. „*Ano jezdím, ale předtím, když jsem jel poprvé, tak jsem jezdil párkrát s pracovníci, ale teď už to zvládám sám.*“ V rozhovoru, který je rovněž k nahlédnutí v Příloze č. 2 se zmiňuje, že dříve si s tímto kamarádem pouze dopisoval přes sociální sítě, ale nenavštěvovali se. Tímto se přechodem z DOZP na chráněné bydlení ve svém životě hodně posunul a osamostatnil.

Účastnice č. 4 hovořila o tom, že díky přestěhování na chráněné bydlení navázala kamarádský vztah s dívkou, se kterou se dříve pouze potkávala na chodbách DOZP. Po přestěhování však vzájemně zjistily, že si rozumí a že jim toto přátelství vyhovuje. Následující úryvek z rozhovoru začíná odpovědí na otázku autorky, jestli se s danou dívkou znala. „*Znala, ale jen tak od vidění, nebavila jsem se nikdy s nima, vlastně až teď jak spolu bydlíme jsem zjistila, že to funguje a rozumíme si bez hádek.*“ V této odpovědi rovněž účastnice č. 4 zmínila, že s dívkou jsou i spolubydlící. U účastnice č. 5 při přestěhování na chráněné bydlení nedošlo k žádné změně v kamarádských vztazích, což je uvedeno v následné citaci z rozhovoru na toto téma. „*Nenej tady u mě nenastala žádná změna, kamarády mám pořád stejné víš?*“ Dále hovořila o tom, že je se svými spolubydlícími velmi spokojená a i s dalšími přáteli, kteří taktéž bydlí na středisku, se kterými si rozumí velmi dobře bez náznaku konfliktů.

Celkové zhodnocení života na chráněném bydlení

S účastníky autorka ke konci rozhovoru probírala jejich celkovou zkušenost po přechodu na chráněné bydlení. Dotazovala se jich, zdali vnímají, že by se ve svém životě někam posunuli. K tomuto tématu se vyjádřila účastnice č. 1, která sdělila v rozhovoru, že se posunula v samostatnosti v oblasti zajišťování vlastních léků anebo samostatné navštěvování lékaře. „*Tak třeba léky jsem si na Barborce nemohla vyzvedávat sama a teďka jo. Nebo třeba k doktorovi, tam jsem musela jít vždycky s doprovodem a teď můžu jít i sama.*“ V jejím životě však došlo k celkovému posunu v oblasti její samostatnosti. Díky chráněnému bydlení se natolik začlenila a osamostatnila, že mohla přejít na podporu samostatného bydlení, kde je dle vlastních slov mnohem spokojenější.

Účastnice č. 2 se zmínila o tom, že ji přestěhování hodně změnilo, po dotazu, jak konkrétně odpověděla následovně. „*Uuuf, noo nevím, jak bych to vysvětlila...prostě že už nejsem někde na pokoji s někým, s kým si nerozumím, můžu být hodně s kamarády, a hlavně se učit i novým věcem.*“ Z této odpovědi je zřejmé, že je účastnice č. 2 velmi

spokojená i s nynější skladbou jejích spolubydlících a že je více zapojována do činností, které ji něčemu novému naučí.

Dále se v meziřeči zmínila o tom, že nyní na chráněném bydlení rovněž cítí vyšší zodpovědnost za své činy a taktéž že má pocit, že víc zapadá mezi ostatní lidi. Tyto informace jsou zmíněny v doslovných prepisech v Příloze č. 2.

Účastník č. 3 mluvil o tom, že se mu líbí, že žije s kamarády, kteří jsou zhruba ve stejné věkové kategorii, jako je on sám. Kdy nežije ve velké skupině lidí, kteří jsou různě staří a se kterými si mnohdy neměl co říct. Další důležitá věc, ve které se velmi osamostatnil až po přechodu na chráněné bydlení je jeho samostatné dojíždění za kamarádem do jiného města. V jedné části rozhovoru se zmínil o zajímavé věci. *„Moc se těším na nové spolubydlící a na to, že konečně budu být moci sám sebou...“*

V bytě, kde totiž žil předtím byl velmi nespokojený, a to z důvodu, že jeho předchozí spolubydlící po něm vyžadovaly činnosti, které se jim dělat nechtěly. Tyto poznatky byly zjištěny při dlouhodobé spolupráci autorky s účastníkem č. 3 i jeho předchozími spolubydlícími. Dále dlouhodobě vedl vztah s jednou klientkou chráněného bydlení, ve kterém byl dle jeho slov velmi nešťastný. Snažil se najít způsob a důvod, jak tento vztah ukončit, až přestěhování do jiného bytu mu umožnilo vztah ukončit a navázat vztah nový.

Účastnice č. 4 svůj přechod hodnotila jako velmi pozitivní a obohacující, ačkoliv z něj původně měla obrovský strach. Potvrzuje to i svou následující odpovědí. *„Jako bála jsem se nebudu říkat že ne, ale naučila jsem se víc věcí teď, můžu si to všechno teď dělat podle sebe, a hlavně už nejsem mezi hádkama.“*

Výše vedené poznatky klientů potvrzuje definice procesu transformace, který se z výpovědí klientů jeví být jako poměrně úspěšný. Protože proces transformace by měl osobám s postižením vytvořit příležitosti pro naučení se novým věcem a zvýšit jejich zodpovědnost za svá jednání. Je nutné mnohdy vystupovat z komfortní zóny a pracovat s klienty za předpokladu výskytu přiměřeného rizika. Je velmi důležité klást důraz na soužití menší skupiny lidí v bytové jednotce nebo rodinné zástavbě. Osobám umožnit využívat běžně dostupné služby a podporovat kvalitu jejich každodenního života. Nejdůležitějším smyslem celkového procesu transformace je podporovat klienty v jejich samostatnosti. (Hlisnikovská 2013)

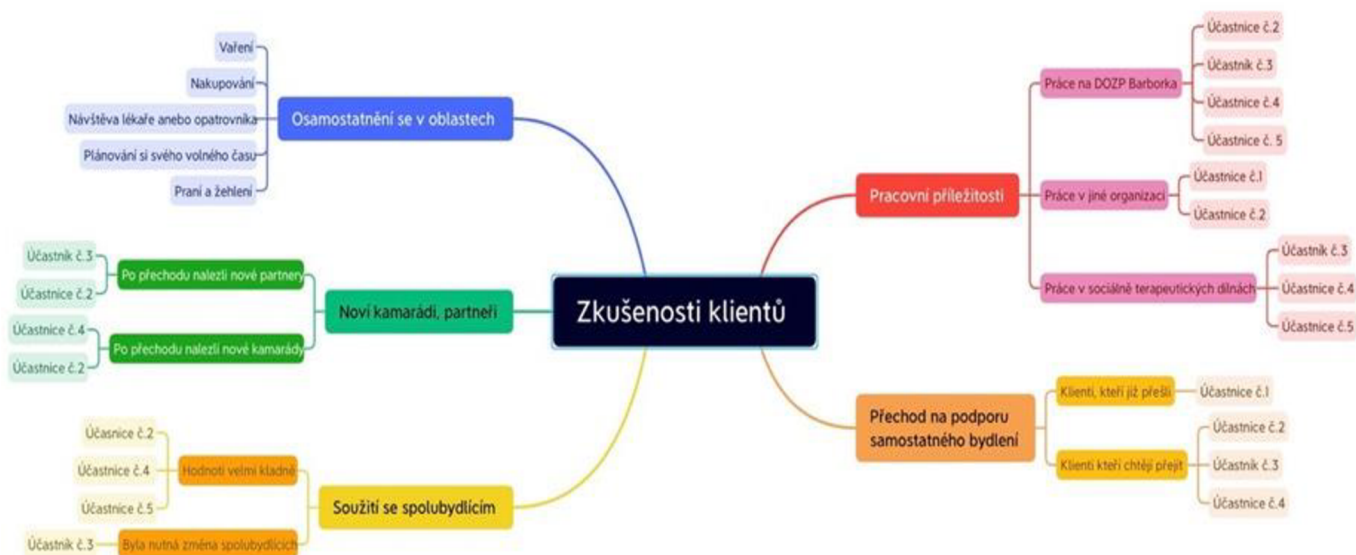
Účastnice č. 5 svůj přechod na chráněné bydlení hodnotí jako mezikrok v posunu k její životní samostatnosti. Zmínila se o tom v následující odpovědi. *„Tak že jsem*

se hodně osamostatnila teď. Časem bych chtěla jít i na podporu samostatného bydlení až se to všechno naučím.“ Rovněž hovořila o tom, že se snaží pomocí individuálních plánů se svým klíčovým pracovníkem dosáhnout toho, aby se co nejvíce osamostatnila. Chtěla by podle svých slov dosáhnout toho, aby v budoucnu mohlo dojít k přechodu na podporu samostatného bydlení.

Důležitost výše zmíněného individuálního plánu potvrzuje i definice z teoretické části této bakalářské práce. Individuální plánování s procesem transformace souvisí z toho důvodu, že dle zákona o sociálních službách náleží poskytovatelům sociální služby umožnit individuální plánování, aby se především předcházelo závislosti na sociální službě ze strany klientů. (Ministerstvo práce a sociálních věcí 2022).

Níže autorka přikládá k nahlédnutí znázornění výsledného posunu klientů při jejich přechodu na chráněné bydlení Květná prostřednictvím myšlenkové mapy.

Obrázek č.1 – myšlenková mapa znázorňující zkušenosti klientů.

ZÁVĚR

Bakalářská práce měla za cíl nastínit pocity a zkušenosti klientů, jež přešli z DOZP Barborka na chráněné bydlení Květná. Formou rozhovorů hovořili o tom, v čem je služba posunula, co nového se museli naučit a z čeho naopak měli při této životní změně obavy. Mnozí z nich se svěřili se svými plány i cíli do budoucna, které ve většině případů míří k přechodu na podporu samostatného bydlení. Při samotném výzkumu se autorce podařilo zjistit, jaká úskalí pro klienty měl život ve velkém ústavním zařízení. Rovněž však z rozhovoru vyplynulo, že někteří klienti mají nyní větší povědomí o tom, že mnoho věcí si musí zařídit sami a že musí mít taktéž vyšší míru zodpovědnosti za své činy.

Při debatách o spolubydlení vyšlo najevo, že klientům vyhovuje nynější skladba, kde v bytě žijí po třech. Hovořili o tom, že v současnosti mají větší pocit domova, než tomu bylo v předtím. Velmi často hovořili o hlasitém řevu a velkém seskupení lidí v jeden čas na jednom místě, k čemuž v DOZP dle jejich slov velmi často docházelo. Nyní si díky této zkušenosti cení svého klidu, soukromí a pohodlí. Taktéž vyzdvihli individuálnější přístup pracovníků v sociálních službách. Popsali jejich spokojenost s tím, že se pracovníci více věnují jejich potřebám a vyplnění jejich volného času. Dotazovaní hovoří o osvobozujícím pocitu umožňujícím navštěvování různých akcí, kdy po domluvě s pracovníky mohou prodloužit návrat až do pozdějších hodin.

Další oblastí, ve které se mnozí posunuli je jejich zaměstnání, někteří totiž v rámci DOZP navštěvovali jen jednu pozici, která je přímo v budově, tudíž nemuseli nikam docházet. V této oblasti pro ně nevyplývala až tak velká zodpovědnost v tom si správně zorganizovat čas tak, aby zvládli přijít včas do práce. Někteří z účastníků v době života na DOZP teprve studovali, takže zaměstnání v té době ještě neměli. Tato změna pro většinu z nich nastala až po přechodu na chráněné bydlení Květná. Zde si prozatím dvě účastnice, našly zaměstnání, které navštěvují v jiné organizaci. Někteří klienti ke svému zaměstnání v rámci plnohodnotného využití jejich volného času navštěvují i sociálně terapeutické dílny, kde se věnují výrobě různých předmětů.

Sběrem těchto informací měla autorka možnost zjistit, jak klienti prožívali tento přechod do jiné služby a co pro ně tato životní změna znamenala. Autorce se podařilo zjistit, v jakých směrech se víc posunuli a v čem jsou nyní spokojenější oproti životu

na DOZP Barborka. Klienti autorce velmi ochotně pohovořili o svých zkušenostech, kdy srovnávali svůj život před nástupem na chráněné bydlení Květná s nynějším životem. V mnohých případech jsou tyto změny opravdu obrovské.

Přínosem v rámci výzkumu pro autorku bylo to, že klienti sami vnímají skutečný posun, který jim jejich přechod na chráněné bydlení umožnil. Většinu dotazovaných účastníků jejich posun namotivoval k zamyšlení o možnosti přechodu na podporu samostatného bydlení. Pro některé však naopak tato změna je dostačující, protože vzhledem ke špatným zkušenostem jim nynější služba chráněného bydlení Květná vyhovuje. Bakalářská práce poslouží jako náhled do autentických zkušeností klientů, které dle slov všech účastníků výzkumu v mnohém obohatily. Práce může posloužit jako materiál pro případné navázání na možnosti pracovního uplatnění klientů na chráněném bydlení. Jako další návrh se naskytují oblasti osamostatnění vybraných klientů chráněného bydlení v případě jejich přechodu na podporu samostatného bydlení.

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ – REFERENČNÍ SEZNAM

1. ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální péče 2.díl*. Praha: GRADA, 2016. ISBN 978-80-247-5148-1.
2. DEPARTMENT FOR COMMUNITIES, and Local Government, DEPARTMENT FOR WORK and Pensions. *Funding Supported Housing: Policy Statement and Consultation*. London: Department for Communities and Local Government, 2017. ISBN 978-1-4098-5123-3.
3. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.
4. HLISNIKOVSÁ, Šárka. *Sociální služba a standardy kvality*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013. ISBN 978-80-7464-416-0.
5. CHRASTINA, Jan. *Případová studie – metoda kvalitativní výzkumné strategie a designování výzkumu: Case study – a method of qualitative research strategy and research design*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019. ISBN 978-80-244-5373-6.
6. KRÁLOVÁ, Jarmila a Eva RÁŽOVÁ. *Sociální služby a příspěvek na péči: komentář, právní předpisy...* Olomouc: ANAG, c2007-2012. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-462-0.
7. KREJČÍŘOVÁ, Olga a Ivana TREZNEROVÁ. *Sociální služby*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3692-0.
8. MALÍK HOLASOVÁ, Věra. *Kvalita v sociální práci a sociálních službách*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4315-8.
9. MANDZÁKOVÁ, Stanislava. *Sexuální a partnerský život osob s mentálním postižením*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0502-9.
10. MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-310-9.

11. MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce. 2 přepracované vydání*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368-0.
12. MICHALÍK, Jan. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-859-3.
13. MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Praha: Slon, 2019. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-285-2.
14. NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.
15. PILÁT, Miroslav. *Komunitní plánování sociálních služeb v současné teorii a praxi*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0932-4.
16. REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6
17. SKUTIL, Martin. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.
18. SLOWÍK, Josef. *Speciální pedagogika. 2., aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0095-8.
19. ŠTĚRBOVÁ, Dana a Miluše RAŠKOVÁ. *The specifics of communication in relation to sexuality II*. Univerzita Palackého Olomouc: 2021. ISBN 978-80-244-5922-0.
20. ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
21. VALENTA, Milan, Jan MICHALÍK a Martin LEČBYCH. *Mentální postižení. 2., přepracované a aktualizované vydání*. Praha: Grada, 2018. Psyché (Grada). ISBN 978-80-271-0378-2.
22. VÁGNEROVÁ, Marie. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0696-5.

SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ

1. Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách. In *Zákony pro lidi* [online], aktuální znění 01.02.2022-31.01.2023 [cit. 2022-12-14].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108#cast3>
2. Ministerstvo práce a sociálních věcí odbor sociálních služeb a inspekce sociálních služeb. *Kritéria sociálních služeb komunitního charakteru a kritéria transformace a deinstitucionalizace* [online]. 2022, [cit. 2022-11-27]. Dokument ve formátu PDF.
Dostupné z: <http://www.trass.cz/wp-content/uploads/2022/04/Kriteria-transformace-a-DI.pdf>
3. Trass. *Manuál transformace sociálních služeb* [online]. 2013, [cit. 2022-12-13].
Dokument ve formátu PDF. Dostupné z [http://www.trass.cz/archive_2015/files/5-dok-dopor-postupy\(8\)_ManualTransformaceTisk-Text.pdf](http://www.trass.cz/archive_2015/files/5-dok-dopor-postupy(8)_ManualTransformaceTisk-Text.pdf)
4. Trass. *Kritéria transformace a deinstitucionalizace* [online]. 2015, [cit. 2022-11-28]. Dokument ve formátu PDF. Dostupné z: <http://www.trass.cz/wp-content/uploads/2016/05/kriteriaSSKCH-a-TaDI.pdf>
5. sskm.cz *Chráněné bydlení Květná* [online]. 2022, [cit. 2022-12-14]. Dostupné z: <https://www.sskm.cz/chranene-bydleni-kvetna#service-about>
6. HOFROVÁ Veronika, *Metodika transformačních plánů* [online]. 2014, [cit. 2022-11-28]. Dokument ve formátu PDF. Dostupné z: <https://www.krzlinsky.cz/docs/clanky/dokumenty/10391/metodika-schvalena-20092015.pdf>.
7. Doporučený postup č.3/2022, *Individuální plánování* [online]. 2022, [cit. 2022-11-21]. Dokument ve formátu PDF. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/1060378/2_DP_Individuáln%C3%AD_plánován%C3%AD_3_2022.pdf/4cb2cccc-cabb-34be-a2ab-7418cd3d3d43.

SEZNAM PŘÍLOH

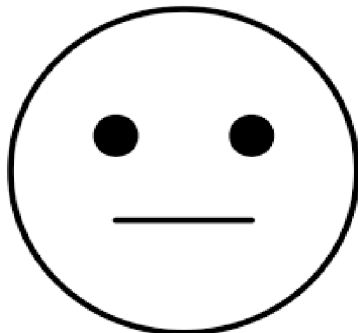
Příloha č. 1 - Doplnující příprava k rozhovoru

Příloha č. 2- Přepsané rozhovory s klienty

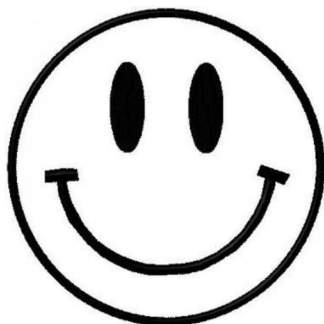
Příloha č. 3- Vzor souhlasu s poskytnutím informací

Příloha č. 1 – Doplnující příprava k rozhovoru

1. Jak se cítíš a chráněném bydlení, od doby, co jsi se sem nastěhoval/a?

ŽÁDNÁ
ZMĚNA

SUPER!

NECÍTÍM
SE DOBŘE

2. Vybavíš si své pocity při stěhování se na chráněné bydlení, dokážeš tyto pocity vyjádřit?

- V této otázce jsem si vytvořila 3 barevná pole, z nichž jedna měla vyjadřovat těšení se na nový životní krok, druhá obavy a strach a třetí, že se klientům na chráněné bydlení nechtělo vůbec.

3. Postav prosím Tebou zvolenou figurku k fotce budovy, která Ti nejvíce pomáhá v oblasti řešení Tvých problémů

DOZP BARBORKA

CHB KVĚTNÁ

4. Oznamkuj práci pracovníků, to znamená, jak s Tebou komunikují a jak řeší Tvé problémy. Pokud chceš zvlášť hodnotit konkrétního pracovníka, je možné tak učinit na druhé straně tohoto listu.

1 - VÝBORNĚ!

2 - SUPER

3 - CELKEM DOBŘE

4 - MOHLO TO BÝT I LEPŠÍ

5 - JE CO ZLEPŠOVAT!

5. **Rozumíš si se svými spolubydlícími? Je možné se s nimi domluvit?** V této otázce měli klienti rovněž na výběr ze 4 barev: jedna znamenala, že si se svými spolubydlícími rozuměli a soužití bylo naprosto bez konfliktů. Druhá znamenala, že konflikty občas přišly, ale nic hrozného to nebylo a poslední znamenala, že soužití nebylo příliš dobré a že budou rádi za případnou změnu. Jelikož si klienti ve finále každý šneka vybarvil podle sebe, doplnila jsem tuto otázku ještě rozhovorem ohledně vzájemného soužití.

6. Podařilo se Ti na chráněném bydlení najít práci?

ANO

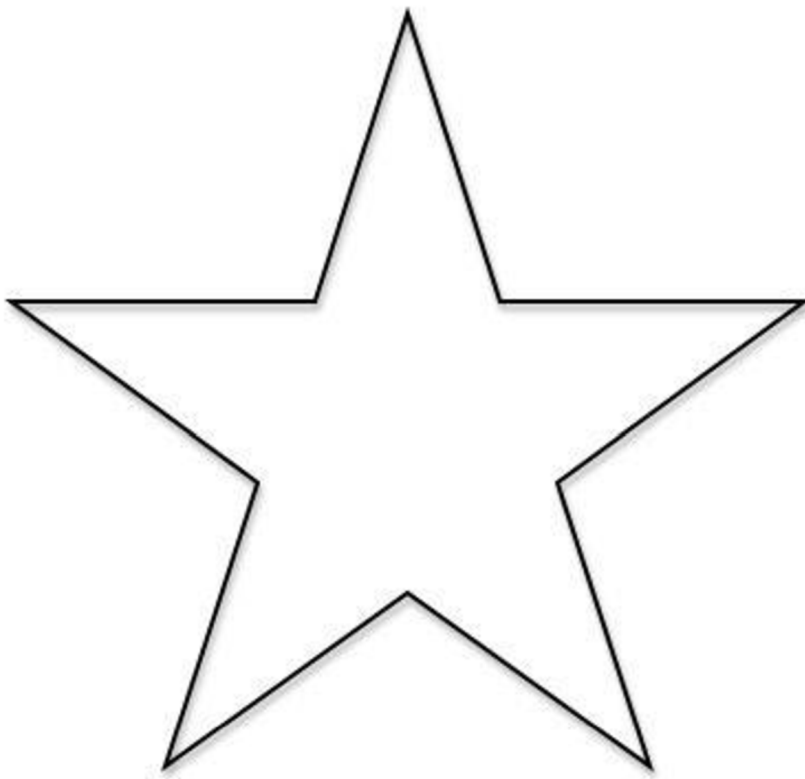
**MÁM POŘÁD
STEJNOU PRÁCI**

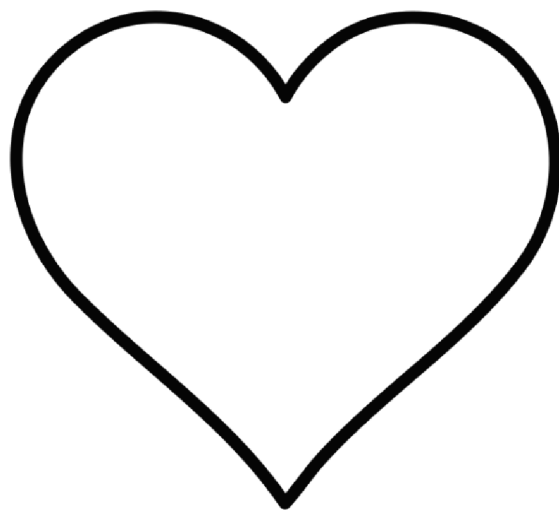
**NEMÁM
PRÁCI**

7. Podařilo se Ti na Chráněném bydlení najít nové kamarády nebo partnera?

- Níže nalezneš 2 obrázky, z nichž si vybereš ten, který Tvou situaci vystihuje nejlépe. Poté jeden z těchto obrázků prosím vystříhni. Pokud pro Tebe platí oba případy, že sis našel/našla jak kamarády, tak i partnera/ partnerku, prosím vystříhni oba tyto obrázky.

NAŠEL/ NAŠLA JSEM SI
KAMARÁDA

NAŠEL/ NAŠLA JSEM SI
PARTNERA/ PARTNERKU

Příloha č.2 – Rozhovory

Účastník č. 1- Žena 23 let

Počátek rozhovoru s klientkou 23 let probíhal tak, že jsem jí na začátku vysvětlila, co všechno má, u které otázky dotazníku dělat. Znovu jsem klientce připomněla, že mi na otázky nemusí odpovídat.

Otázka č.1:

Já: Tak jestli bys mi k této otázce dokázala něco říct, v čem tato služba je lepší oproti Barborce? Jakože, když to takhle vezmu, jaký je rozdíl v tom, jak ses cítila na Barborce a jak ses cítila potom na chráněném bydlení? Jako jestli v tom vidíš nějaký rozdíl a pokud ano, tak v čem konkrétně?

Klientka: No ta domluva s klientama.

Já: Myslíš, jakože se ti s nimi lépe povídalo? Že ta komunikační úroveň byla lepší? (Klientka mi na každou tuto otázku odpověděla Jo)

Já: A je ještě něco, co bylo lepší tady než tam?

Klientka: Hmm, že třeba aji když jsme chtěli jít večer na nějakou akci, tak když jsme se domluvili s tím pracovníkem, tak jsme mohli. Na Barborce jsme stejně moc nemohli, protože tam nikdo neměl moc čas.

Já: Myslíš tedy, že na chránětku byla taková větší volnost v tom využití vašeho volného času. Jakože jste si to mohli rozvrhnout po nějaké domluvě s pracovníkem. (Klientka mi slovně přitakávala slovem Ano, že souhlasila s mým sdělením)

Já: A co pracovníci? Je nějaký rozdíl mezi pracovníky na Barborce a pracovníky na chránětku?

Klientka: Mlčení

Já: Myslím to tak, jestli vnímáš, že by ti bylo na chránětku poskytováno více péče, než předtím nebo jestli je to na stejné úrovni.

Klientka: Hmm, asi tadyk asi víc

Otázka č.2:

Klientce jsem nabídla barevnou škálu políček s tím, že jsem jí vysvětlila, co která barva znamená. Ujistila jsem jí, že se nemusí upínat pouze na jednu barvu.

Vytvořila jsem jí 3 políčka s tím, že jedna barva znamenala, že přechod na chráněné bydlení bere jako životní výzvu. Druhá barva znamenala, že se jí moc nechtělo, protože by jí po DOZP bylo smutno a třetí barva znamenala, že z této změny měla velký strach a nevěděla, co jí čeká.

Klientka svou figurku postavila do políčka, kterým chtěla vyjádřit, že to brala jako svou velkou životní výzvu.

Já: Dokázala bys mi konkrétně popsat tvé pocity, když za tebou přišli a oslovili tě. Co se v tobě probouzelo?

Klientka: Jsem se těšila na to, že tam nebudu s jednou na pokoji. A že nebudu mezi těma hádkama na Barborce a jsem se těšila, že tady by to bylo klidnější. Těšila jsem se, že budu aji se svými novými spolubydlíci.

Já: A vy jste byli spolu domluvení už delší dobu, že spolu budete bydlet?

Klientka: Nějak proběhlo to, že se půjde do chráněného bydlení, tak jsme se nějak domlouvaly s jednou klientkou a pak jsem chodila i na návštěvy za druhou klientkou hrát karty na Barborce. Tak jsme byly taková... jednou když nebyla jedna na Barborce, tak jsem šla za tou druhou, zase za tou první, a tak jsem to střídala.

Otázka č.3

Já: Kde jsi měla tu jistotu, že ti pracovníci opravdu pomůžou? Jestli ses cítila tak, že když za tím pracovníkem přijdeš s čímkoliv, tak že ti vždycky pomůže? Které z těchto dvou zařízení skrz tvé potřeby, dle tebe v toť tomhle je lepší? Tak prosím postav tu figurku k fotce zařízení, kde víš, že pro tebe bylo lepší.

Klientka: (Postavila figurku k fotce chráněného bydlení.)

Já: Dokázala bys mi k tomu něco říct?

Klientka: (mlčení)

Já: V čem si myslíš, že je to na chráněném bydlení lepší?

Klientka: Tož pracovníci takhle měli víc času na to řešit nějaký ty problémy. na Báře to tak moc neřešili.

Otázka č. 4

V otázce č. 4 si klientka zvolila možnost super, což znamenalo, že někteří pracovníci problémy řešili méně a někteří zase víc. K otázce se mi však nechtěla vyjadřovat.

Otázka č. 5

Já: Měla jsi se svými spolubydlíci nějaké konflikty?

Klientka: no někdy ty hádky byly se spolubydlíci

Já: Aha a kvůli čemu ty hádky tak nejčastěji byly?

Klientka: Když jsem měla někdy já blbou náladu nebo jedna spolubydlíci nebo druhá spolubydlíci. Když třeba druhá spolubydlíci někdy přišla s blbou náladou z Hanáčku nebo měla první spolubydlíci třeba s těma chlapama problémy, takže někdy to bylo z těch všeckých stran.

Já: A vidíš nějakou změnu, jakože ve vztahu s těmi spolubydlícími oproti té Barborce?

Klientka: Jo, že to, že tamto bylo každý den a tady to bylo jenom občas.

Během pobytu této klientky došlo i k tomu, že její schopnosti se osamostatnit byly natolik dobré, že dostala možnost přejít na podporu samostatného bydlení, kde již pracovníci klientům pomáhají opravdu při důležitých věcech. Během vyplňování této otázky klientka hovořila i o loučení s jejími spolubydlícími.

Klientka: No, a toho třetího, jak jsem odcházela, tak obě spolubydlící brečely, a já jsem nevěděla, koho mám utěšovat dřív. Tak jsem druhé spolubydlící slíbila, že přijdu na její narožky a potom na narožky první spolubydlící a obě byly jakože „Opravdu?“ A já říkám jo. A když jsem jim to slíbila, tak druhá spolubydlící, říkala, že to je už začátkem listopadu.

Otázka č.6

Ti klienti, kteří nenavštěvují žádné zaměstnání mají možnost v rámci chráněného bydlení využít služeb sociálně terapeutických dílen Hanáček. Těchto služeb však mohou využít i ti klienti, kteří zaměstnání mají.

Já: A jakmile si tuto otázku vyplníš, mohla bys mi k té tvójí práci něco říct? Jak jsi to všechno měla vlastně v té minulosti až po současnost? Myslím tím, když jsi byla na Barborce, měla jsi tam nějakou práci?

Klientka: Ne, jsem chodila do školy.

Já: Jo, takže ty jsi vlastně teprve byla na střední škole tehdy a měla jsi v plánu to dostudovat a jít potom někam v oboru do práce?

Klientka: Jsem eem eee eeeem měla napřed první obor, ale pak jsem šla na druhý, protože cukrářku jsem nedodělala, protože jsem měla nějaké problémy aaa pak mě nabídli, že jestli nepůjdu na nějakou lehčí na dvouletou školu. Tak to jsem potom dodělala těsně, než jsem vlastně se měla stěhovat. Tohle jsem dokončila někdy v červnu a v červenci jsme se stěhovali.

Já: No a když ses sem nastěhovala, tak co potom následovalo skrz tu tvójí práci.

Klientka: Já jsem chvíli byla v Hanáčku...

Já: A tam tě to bavilo?

Klientka: Jo, že se tam vyrábělo, to mě bavilo, akorát, že to nebylo placený.

Já: Jasně, takže ty jsi potřebovala nějaký ten příjem.

Klientka: Jo, takže napřed s bývalou sociální potom že to, že mi pomohla hledat nějakou tu práci a našla se napřed v tom Helemiku

Já: A tam jsi vlastně dělala, co za práci?

Klientka: Tam jsem dělala jako kdyby takové součástky do auta aaa tam jsem nebyla ani rok...

Já: A co se stalo?

Klientka: No že oni přes ten covid měli málo materiálu aa takžeeee, jsem tam ani nechodila a že právě kvůli tomu materiálu propouštěli, takže i já jsem tam byla kratší dobu, protože mě právě propustili. Takže potom jsem s bývalou sociální dále hledala nějakou práci, předtím jsem měla být v tom La Frescu.

Já: A tam jsi šla tehdy proč?

Klientka: Tam jsem šla tehdy na zkoušku a tam mě nevzali. Ale po nějaké době se našla práce v DUKU, kde chodím až dodnes. Akorát je to teď na jiném místě, ale nechodím už na šicí dílnu, ale chodím dělat uklízečku.

Otázka č. 7

Žeee já jsem se předtím nebavila, nebo nějak že jsem s jedním mužem, který sem dojíždí teď kamarádka. A s tím jsem se předtím nebavila.

Já: Noo a ještě tak mimo ten dotazník, máš třeba pocit, že tě to přestěhování na chráněné bydlení, jestli tě to někam posunulo? Jestli ti to něco dalo nějakou zkušenost?

Klientka: Tak třeba léky jsem si na Barborce nemohla vyzvedávat sama a teďka jo. Nebo třeba k doktorovi, tam jsem musela jít vždycky s doprovodem a teď můžu jít i sama.

Účastník č. 2- Žena 25 let

Otázka č.1

Já: Jak se cítíš na chráněném bydlení od doby, co ses nastěhovala? V čem je to tady třeba lepší oproti Barborce? Co vnímáš, že je tady lepší a na Barborce ta možnost nebyla?

Klientka: Že si můžu samostatně chodit na vycházky, být s kamarádama.

Já: A dřív to tak nebývalo? Na Barborce jsi tohle nemohla?

Klientka: Mmmmm mohla, ale že se domluvit v kolik se vrátím a tak

Já: Ale však to musíš i tady ne?

Klientka: To musím no

Já: Jakože, zkus mi víc specifikovat, jakože v čem je to tady fakt jinačí, co je pro tebe velké plus, velká výhoda.

Klientka: Velká výhoda? Mmmm, tak pro mě velká výhoda je třeba to vaření

Já: To dřív nebývalo jo?

Klientka: Ne, a jídla, že si můžem udělat sami.

Já: No aa, vnímáš třeba to, že je to tady lepší, že už tady není takovej režim, přesně stanovený jako na Barborce, že v určitou dobu jsi prostě musela něco dělat a přes to nejel vlak? Třeba jestli vnímáš, že je to tady nastavené stejně jako dřív anebo je to tady volnější?

Klientka: Je to tady volnější o něco

Otázka č.2

Klientka svou figurku postavila na políčko, které vyjadřovalo těšení se a určitou životní výzvu.

Já: A jak ses cítila, když za tebou s touto nabídkou přišli?

Klientka: Mlčení... Tréma

Já: A z čeho jsi měla takové největší obavy?

Klientka: Mmmm, tak... co se mě zeptají

Já: Kde?

Klientka: Na Barborce, jak byli za mnou

Já: Joo, ty ses bála toho pohovoru s paní vedoucí? No, když za tebou přišla a řekla ti, že bys šla na to chráněné bydlení, už ti řekla tuhle informaci... jak ty ses cítila potom, co ona ti to řekla? Jestli to tedy dokážeš vyjádřit.

Klientka: Mlčení, tak cítila jsem se tak, že bych, že jsem do toho chtěla jít

Já: A jestli mi dokážeš říct, jakože proč? Co tě k tomuto kroku motivovalo, abys šla na to chráněné bydlení?

Klientka: (Mlčení)... Tam ta samostatnost, to vaření (mlčení) ...

Otázka č.3

Já: Kde jsi měla tu jistotu, že ti pracovníci opravdu pomůžou? Jestli ses cítila tak, že když za tím pracovníkem přijdeš s čímkoliv, tak že ti vždycky pomůže? Které z těchto dvou zařízení skrz tvé potřeby, dle tebe v toť tomhle je lepší? Tak prosím postav tu figurku k fotce zařízení, kde víš, že pro tebe bylo lepší.

Klientka: (Postavila figurku k fotce chráněného bydlení.)

Já: Dobře a jestli bys mi dokázala vysvětlit, v čem chráněné bydlení ti tu péči poskytuje lépe než ta Barborka?

Klientka: Že si můžeme samostatně vařit, takže si můžu samostatně nakupovat (mlčení), samostatně si jít za opatrovníkem, když něco potřebuju (mlčení)

Já: No aa co chcu říct, když s tebou jdou třeba ti pracovníci do toho obchodu, tak na Barborce to tak nebývalo, že s tebou pracovníci chodili? Někam?

Klientka: Tak do obchodu se mnou chodíval pracovník, sama jsem nechodívala

Já: Takže pracovník ti pomáhal vybírat věci?

Klientka: Ano, musela jsem si, jakože vybírat ty potraviny podle pracovníka... Že jsem si nemohla vybrat třeba sama.

Já: Aaa co dál, jaká péče je lépe těmi pracovníky poskytovaná? S čím jsi jako opravdu hodně spokojená a na Barborce to nebylo?

Klientka: (mlčení), mně teďka vůbec nic nenapadá.

Já: Dobře, zkusíme to jinak, když třeba jsi bývala na té Barborce a řešila jsi tam nějaký konflikty s někým. Jakým způsobem to pracovníci řešili tam a jak tady?

Klientka: Jako třeba na Barborce to řešili tak, že buď nám řekli do obličeje ať si to vyřešíme sami anebo ten druhý šel třeba, že jsme mu třeba řekli, ať jde za paní ředitelkou. Mmmmm

Já: No a tady se to řeší jak třeba, když dojde k nějakému konfliktu?

Klientka: Tady? Tady se to řeší tak, že vám buď řekneme anebo že si to vyřešíme sami.

Otázka č.4

Klientka práci pracovníků hodnotila jako super, což znamenalo, že většina pracovníků s ní problémy řešili, ale byli i tací, kteří ten stejný problém s ní řešili méně než jiní.

Já: A jestli bys mi k práci pracovníků tady řekla něco víc? Jaký máš třeba pocit z toho, jak s tebou tady pracovníci komunikují a jak s tebou komunikovali na Barborce?

Klientka: Když jsem potřebovala něco řešit, tak jsem šla za pracovníkem. Ten si se mnou buď promluvil anebo jsem si to udělala podle sebe. Na Báře jsem takhle nemohla věci dělat... Většinou spíš neměl čas.

Otázka č.5

Klientka vykresleným obrázkem vyjádřila, že soužití s jejím spolubydlícími je normální s občasným výskytem nějakého běžného konfliktu.

Já: Dokázala bys mi ty vztahy se spolubydlícími porovnat? Jaké byly na Barborce a jaké tady? Dokázala bys mi popsat, jak se ti žilo s tvou předchozí spolubydlící a jak se ti žije s tvými spolubydlícími teď?

Klientka: Tak mou předchozí spolubydlící znáš.

Já: Promiň, ale neznám, pouze od vidění.

Klientka: Aha, tak s tou abych byla fakt upřímná, tak nebydlelo se mi s ní zrovna dobře.

Já: A z jakého důvodu?

Klientka: Z toho důvodu že, jsem dennodenně po ní musela něco uklízet. Byla jsem jako její služka a rozkazovala mi, co mám dělat.

Já: A když bys to měla srovnat s tvými spolubydlícími tady, tak v čem vidíš ten velký rozdíl?

Klientka: Tady? Tak někdy jsme se domluvily, jindy jsme se třeba nepohodly

Já: A kvůli čemu třeba tady vznikaly ty konflikty?

Klientka: Tak co já si pamatuju, tak já si pamatuju tu největší hádku, co se týká té pračky. si pamatuju jak se první spolubydlící hádala s tou druhou, kdo si dá dřív oprát.

Já: No aa měla jsi třeba na Barborce podobnou svobodu co se týče zvaní kamarádů jak tady?

Klientka: Jo mohla jsem.

Otázka č.6

Já: Jakou práci jsi dostala na chráněném bydlení?

Klientka: Začala jsem chodit na úklid do DUKA.

Já: A dokázala bys mi říct od počátku, jak jsi to s tou prací měla?

Klientka: Tak když jsem byla na Barborce, tak eee jsem zaskakovala na úklidě jednu klientku a to bylo jenom tak krátce, protože tehdy byla nemocná.

Já: Víš, že když jsi přešla na chráněné bydlení, tak jsi studovala školu že?

Klientka: Studovala.

Já: Aaa jakou školu jsi studovala?

Klientka: Praktickou

Já: A co jsi studovala za obor na té praktické?

Klientka: (mlčení)

Já: Tak spíš, co z tebe mělo být až vystuduješ? Co jsi mohla dělat za práci všechno?

Klientka: Tak já jsem mohla pomáhat třeba žehlit v prádelně, uklízet. To už dělám, mmmhmm. Provozní služby no

Já: A když jsi dělala ten úklid na Barborce sem tam a pak po nějaké době přišla paní vedoucí s tou nabídkou chráněného bydlení, co se dělo v oblasti tvé práce pak?

Klientka: Na Barborce jsem neměla žádné stálé zaměstnání, na chráněném bydlení, tam jsem pak měla Hanáček

Já: A co to je ten Hanáček?

Klientka: Hanáček? To je že se pletou koberce...

Já: A to je nějaké zaměstnání?

Klientka: Spíš ne, nedostávala jsem tam žádný plat... Nu a pak jsem se domluvila s paní vedoucí, že bych tu práci chtěla změnit, tak jsem ji nakonec změnila, a to je právě ten úklid...

Já: A kde ten úklid provádíš?

Klientka: Na Barborce

Já: A od té doby se ti ta práce ještě nějak změnila?

Klientka: Pak jsem si našla práci v DUKU.

Já: A tam děláš konkrétně co?

Klientka: Tam konkrétně dělám uklízečku.

Já: Aha, takže ty máš teď dvě práce?

Klientka: Měla jsem původně dělat rukavice, ale změnilo se mi to, že budu dělat ten úklid.

Já: A jak často do toho DUKA chodíš?

Klientka: Jen ve středu.

Já: A cítíš se být nějak vyčerpaná, když máš dvě práce?

Klientka: Ani ne.

Já: Jsi jako takhle spokojená?

Klientka: Ano, jsem

Otázka č. 7

Já: Našla sis nějaké nové kamarády?

Klientka: Ano našla jsem si nového kamaráda na chráněném bydlení, ale on chtěl pořád něco víc, jakože vztah. A já to mám tak, že já ty chlapy nechcu.....I když to teďka není až tak moc dobrý no.

Já: A když to takhle shrneme dohromady, tak v čem vidíš svůj velký životní posun po přestěhování na chráněné bydlení. Co to ve tvém životě změnilo tento krok?

Klientka: Noo cítím mít teď větší zodpovědnost za to co dělám. To přestěhování mě změnilo hodně.

Já: V čem konkrétně?

Klientka: V těch činnostech, co jsem chtěla dělat.

Já: Takže na Barborce sis přála něco dělat a nemohla jsi? A teď k tomu tu možnost máš?

Klientka: Přesně tak, teď mám pocit, že víc zapadám mezi ostatní.

Já: Jak bys celkově hodnotila svůj život na chráněném bydlení?

Klientka: Uuuf, noo nevím jak bych to vysvětlila.... Prostě že už nejsem někde na pokoji s někým, s kým si nerozumím, můžu být hodně s kamarády a hlavně se učit i novým věcem.

Účastník č. 3- Muž 27 let

Otázka č.1

Já: Jak se cítíš na chráněném bydlení od doby, co ses nastěhoval? V čem je to tady třeba lepší oproti Barborce? Co vnímáš, že je tady lepší a na Barborce ta možnost nebyla?

Klient: Nooo...mmmm...ty nákupy, že si můžeme nakupovat a chodit na různé akce...

Já: A to jsi dřív nedělal?

Klient: Ty nákupy...no ty nákupy někdy jo, ale to, ale bylo to tak, že jsem si spíš šel koupit něco abych si mohl udělat na večeři. Třeba nějaký rohlík a šunku...

Já: Takže takové nákupy, jako máš možnost dělat teď na chráněném bydlení jsi dřív nedělal?

Klient: Ne, nedělal.

Já: No a co si myslíš, že je na chráněném bydlení ještě lepší?

Klient: Že si můžeme sami vařit...

Otázka č. 2

Klientovi jsem nabídla barevnou škálu políček s tím, že jsem mu vysvětlila, co která barva znamená. Ujistila jsem jej, že se nemusí upínat pouze na jednu barvu.

Vytvořila jsem mu 3 políčka s tím, že jedna barva znamenala, že přechod na chráněné bydlení bere jako životní výzvu. Druhá barva znamenala, že se mu moc nechtělo, protože by mu po DOZP bylo smutno a třetí barva znamenala, že z této změny měl velký strach a nevěděl, co jej čeká.

Klient svou figurku postavil do políčka, kterým chtěl vyjádřit, že to bral jako svou velkou životní výzvu.

Já: Jak ses cítil, když za tebou přišla paní vedoucí s otázkou, jestli nechceš jít na chráněné bydlení?

Klient: No jakože jsem chtěl jít na chráněné bydlení...

Já: A co tě motivovalo k tomu, abys na to chráněné bydlení šel?

Klient: Tak že se třeba jak jsem se taky naučil s mou klíčovou pracovnící ovládat sporák...to jsem dřív neuměl...a taky ta volnost no.

Já: A máš pocit, že je na chráněném bydlení ta volnost větší?

Klient: Ano je, třeba na ty akce jak můžeme chodit...

Já: A na Barborce jsi na akce chodit nemohl?

Klient: Jako mohl aleee...nemohl jsem tam být třeba až do večera, musel jsem se vždycky vrátit na večeri domů...

Otázka č. 3

Já: Kde jsi měl tu jistotu, že ti pracovníci opravdu pomůžou? Jestli ses cítil tak, že když za tím pracovníkem přijdeš s čímkoliv, tak že ti vždycky pomůže? Které z těchto dvou zařízení skrz tvé potřeby, dle tebe v toť tomhle je lepší? Tak prosím postav tu figurku k fotce zařízení, kde víš, že pro tebe bylo lepší.

Klient: (Klient postavil figurku k fotografii chráněného bydlení)

Já: A dokázal bys mi k tomu něco říct?

Klient: No, když mě něco trápí... třeba když se tady pohádám se svými spolubydlicíma, tak přijdu za pracovníkama a vím, že si, že si mě poslechnou...

Já: Na Barborce tě pracovníci neposlouchali?

Klient: Moc ne no.

Já: A jak to, že tě pracovníci neposlouchali?

Klient: No někdy je to nezajímalo a někdy spíš neměli čas, protože řešili někoho jiného.

Já: A jak jsi ten problém řešil?

Klient: Sám jsem si to zkusil nějak.

Otázka č. 4

Klient zakroužkoval možnost super, což znamenalo, že někteří pracovníci s klientem problémy řeší víc a někteří míň.

Já: Dokázal bys mi prosím k této otázce říct něco víc?

Klient: Mlčení....

Já: Jsou pracovníci tady na chráněném bydlení ochotní řešit tvé potíže?

Klient: Noo někdy jo a někdy nee, záleží na tom, s čím přijdu.... Někdy mi řeknou ale, že nemají čas a že to se mnou už řešili a že s tím chodí pořád dokola...

Otázka č. 5

Klient vykreslením obrázku vyjádřil, že soužití s jeho spolubydlíci nebylo zrovna harmonické. V té době, kdy se rozhovor prováděl se však klient stěhoval do jiného bytu.

Já: Chtěl bys mi k tvému soužití s tvými spolubydlíci říct něco víc?

Klient: Žee nebylo moc dobré noo...moc jsem si s nimi nerozuměl.

Já: A v čem konkrétně jste si spolu nerozuměli?

Klient: Pořád jsme se hádali, a taky to, že jedna ze spolubydlících byla pořád sprostá a nadávala sprostě. Někdy i mě nadávala.

Já: A zkoušel jsi to s někým řešit?

Klient: Jo zkoušel, pracovníkům jsem to říkal

Já: Aha a jak se to potom řešilo?

Klient: Pracovníci přišli té spolubydlící vždycky něco říct a pak byl chvíli klid. To ale nebylo na dlouho.

Já: Takže mi chceš říct, že ses v tomto prostředí necítil moc dobře?

Klient: Moc ne no, taky hlavně kvůli tomu že mě spolubydlící pořád do něčeho nutily...

Já: A do čeho tě například nutily?

Klient: Abych jim třeba vařil kafe jak přišly z práce anebo abych věšel a pral prádlo.

Já: Teď jsi však v situaci, kdy se stěhuješ do jiného bytu že?

Klient: Ano stěhuju.

Já: A jaké máš z toho pocity?

Klient: Moc se těším na nové spolubydlící a na to, že konečně budu být moci sám sebou.

Otázka č. 6

Já: Jakou práci jsi dostal na chráněném bydlení?

Klient: Já chodím do prádelny a do Hanáčku.

Já: A tyto práce jsi měl už na Barborce?

Klient: Prádelnu jsem měl už na Barborce.

Já: A do Hanáčku jsi chodil taky už na Barborce?

Klient: Nee nechodil

Já: A co za práci v Hanáčku děláš?

Klient: Já tam dělám molitan a keramiku...

Já: A baví tě pracovat v Hanáčku?

Klient: Ani moc ne

Já: Jak to, že tě to tam nebaví?

Klient: Rád bych si našel jinou práci, kde si víc vydělám

Já: Aha, takže v Hanáčku vyděláváš málo peněz na to, co potřebuješ?

Klient: Tam nedostávám nic právě.

Já: Tak tomu rozumím a čemu by ses chtěl věnovat?

Klient: To ještě nevím, musím poprosit svou klíčovou pracovníci, aby mi pomohla najít něco nového.

Otázka č. 7

Já: Našel sis na chráněném bydlení nové kamarády?

Klient: Ano jednoho kamaráda, za kterým teď jezdím do jiného města.

Já: Aha a na Barborce ses s kamarádem neznal?

Klient: Jako znal, ale psali jsme si jen přes Messenger.

Já: Takže předtím jste se nenavštěvovali?

Klient: Neee nenavštěvovali.

Já: A ty tam jezdíš za ním úplně sám?

Klient: Ano jezdím, ale předtím, když jsem jel poprvé, tak jsem jezdil párkrát s pracovníci, ale teď už to zvládám sám.

Jak bys celkově hodnotil svůj život na chráněném bydlení?

Klient: Že je to tu fajn, jsem tu moc spokojený, že tu mám i kamarády, kteří jsou stejně staří jak já.

Účastník č.4- Žena 47 let

Otázka č.1

Já: Jak se cítíš na chráněném bydlení od doby, co ses nastěhovala? V čem je to tady třeba lepší oproti Barborce? Co vnímáš, že je tady lepší a na Barborce ta možnost nebyla?

Klientka: Já jsem tady opravdu spokojená. A v čem je to tu lepší? Hmm... asi v tom, že je nás tu míň, není tu žádný řev a hádky.

Já: Takže ti vyhovuje i ten počet tvých spolubydlících?

Klientka: Určitě ano, on je to totiž velký rozdíl, když je někde 15 uživatelů a když my jsme tu jen 3.

Já: To máš velkou pravdu, a je ještě něco, co bys hodnotila jako velmi dobré?

Klientka: Tak to, že si chodíme sami nakupovat a že si i můžeme sami vybrat oběd. a pak si ho s pracovníkem uvařit.

Otázka č. 2

Klientce jsem nabídla barevnou škálu políček s tím, že jsem mu vysvětlila, co která barva znamená. Ujistila jsem ji, že se nemusí upínat pouze na jednu barvu.

Vytvořila jsem jí 3 políčka s tím, že jedna barva znamenala, že přechod na chráněné bydlení bere jako životní výzvu. Druhá barva znamenala, že se jí moc nechtělo, protože by jí po DOZP bylo smutno a třetí barva znamenala, že z této změny měla velký strach a nevěděla, co jí čeká.

Klientka svou figurku neumísťovala nikam, ale místo toho si vzala 2 kartičky z nichž jedna vyjadřovala velký strach a ta druhá, že svůj přechod bere jako velkou životní výzvu.

Já: Vidím, že jsi se při prvotní nabídce k přestěhování bála, co tě čeká, dokázala bys mi k tomu říct více?

Klientka: No, když za mnou přišly ta vedoucí, a ještě další dvě sociální pracovnice s tím, jestli nechci na chráněné bydlení, tak jsem nad tím hodně přemýšlela. V hlavě mi to pořád šrotovalo, jestli mám jít nemám jít... Prvně jsem měla totiž velký strach z téhle změny. Nevěděla jsem, co mě čeká a jestli to zvládnu, bála jsem se, že kdybych to nezvládla, že se vrátím zase zpátky sem na Báru... Postupem času jak jsem se přestěhovala se tento pocit, ale pomalu vytrácel a já to začala brát jako výzvu k tomu se zas někam posunout.

Já: Tomu říkám vyčerpávající odpověď. A dokážeš mi říct, proč jsi měla z této změny tak velký strach?

Klientka: Ono to bylo složitý... Měla jsem dřív přítele, se kterým jsem žila na podpoře samostatného bydlení, ten mi však hodně ubližoval... nakonec jsem to psychicky nedala a musela se vrátit zpátky na Barborku...

Já: Tomu rozumím, pojďme tedy na další otázku.

Otázka č. 3

Já: Kde jsi měla tu jistotu, že ti pracovníci opravdu pomůžou? Jestli ses cítila tak, že když za tím pracovníkem přijdeš s čímkoliv, tak že ti vždycky pomůže? Které z těchto dvou zařízení skrz tvé potřeby, dle tebe v toť tomhle je lepší? Tak prosím postav tu figurku k fotce zařízení, kde víš, že pro tebe bylo lepší.

Klientka postavila svou figurku k obrázku chráněného bydlení.

Já: Dokázala bys mi říct něco víc?

Klientka Tak vím, že když nás cokoliv trápí, tak se vám můžeme svěřit, popovídat si a vím, že si nás vyslechnete a pokusíte se nám třeba i poradit.

Já: Na Barborce k tomuto moc nedocházelo?

Klientka: Skoro vůbec, protože pracovnice spíš musely řešit ty složitější klienty.

Otázka č. 4

Klient zakroužkoval možnost super, což znamenalo, že někteří pracovníci s klientem problémy řeší víc a někteří míň.

Já: Řekla bys mi prosím k této otázce něco víc?

Klientka: Já si myslím, že všechny tady s námi pracují dobře, jsou někdy věci, které neřeší, protože je toho třeba hodně s nákupama, nebo doprovodama k doktorovi a tak. Víím ale, že když čas mají, tak se snaží se nám věnovat.

Otázka č. 5

Klientka vykreslením obrázku vyjádřila, že soužití bylo normální s výskytem občasných rozepří.

Já: Jak bys hodnotila soužití s tvými spolubydlícími?

Klientka: No s tou jednou jsem se pořád hádala, protože dělala naschvály... Například si začala úklid dělat ve chvíli, kdy věděla, že potřebuju někam odejít anebo když jsem se vracela domů, aby mi pak mohla nadat, že sem jí to celé pošlapala... Já jsem jí ale několikrát řikala, ať si to dělá jindy, že já za to nemůžu, že to dělá v tak blbej čas...na to mi ale vždycky odpověděla, že jí třeba něco bylo, proto to dělala až teď... je mi jasné, že to byla jen výmluva.

Já: A zkoušela jsi tyto konflikty s ní nějak řešit?

Klientka: Ano často jsem kvůli tomu volala pracovnícím, které se jí snažily nějak domlouvat...

Já: A máš pocit, že by se ta situace potom nějak zlepšila?

Klientka: No tak na chvíli, spíš to bylo tak, že pracovnícím všechno odsouhlasila a pak na mě byla hnusná, že žaluju, proto jsem raději už nic neříkala a jí si nevšímala. teď se k nám ale přestěhoval nový spolubydlící a já mu dala svůj pokoj s tím, že budu na pokoji s druhou spolubydlící.

Já: Aha a s novým spolubydlícím vycházíte jak?

Klientka: Zatím je to všechno v pohodě, myslím si, že i lepší jak předtím, konečně se nehádáme kdo kdy co udělá, dokážeme se na všem v pohodě domluvit.

Otázka č. 6

Já: Jakou práci jsi dostala na chráněném bydlení?

Klientka: Začala jsem chodit do Hanáčku a do toho chodím ještě na úklidy na Barborce.

Já: A v Hanáčku děláš co konkrétně za činnosti?

Klientka: Tak pletu košíky, nedávno jsem se naučila dělat závěry. To je jak ukončuješ pletení toho košíku. Tohle jsem nikdy neuměla. Pak tam chodím do keramiky a vyšívání. Ale ty košíky mě baví asi nejvíc.

Já: A baví tě to v Hanáčku?

Klientka: Ano, jsem tam spokojená.

Otázka č. 7

Já: Našla sis na chráněném bydlení nějaké nové kamarády?

Klientka: Tak ti moji spolubydlící co mám teď.

Já: Ty jsi je předtím na Barborce neznala?

Klientka: Zнала, ale jen tak od vidění, nebavila jsem se nikdy s nima, vlastně až teď jak spolu bydlíme jsem zjistila, že to funguje a rozumíme si bez hádek.

Já: Jak bys celkově zhodnotila svůj život na chráněném bydlení?

Klientka: Jako bála jsem se nebudu říkat že ne, ale naučila jsem se víc věcí teď, můžu si to všechno teď dělat podle sebe a hlavně už nejsem mezi hádkama.

Účastník č. 5- Žena 46 let

Otázka č.1

Já: Jak se cítíš na chráněném bydlení od doby, co ses nastěhovala? V čem je to tady třeba lepší oproti Barborce? Co vnímáš, že je tady lepší a na Barborce ta možnost nebyla?

Klientka: Cítím se dobře na chráněném bydlení...A co je tu lepší? Nooo...tak ty nákupy, že si děláme a taky že si sami vaříme...a tak...

Já: Aha a na Barborce jsi tohle předtím nemohla dělat?

Klientka: Tož jako mohla, ale nebylo to tak jak to máme teď víš, že jsme si třeba šli nakoupit do Penny nějakou kosmetiku nebo tak. Nedělali jsme takové velké nákupy.

Já: Páni, tak tomu rozumím a zmínila bys ještě něco, co si myslíš, že je tu super?

Klientka: Teď mě nic nenapadá zrovna.

Otázka č. 2

Klientce jsem nabídla barevnou škálu políček s tím, že jsem mu vysvětlila, co která barva znamená. Ujistila jsem ji, že se nemusí upínat pouze na jednu barvu. Klientka svou figurku postavila k barvě, kterou vyjadřovala, že se na svou životní změnu velmi těší.

Já: Dokázala bys mi ke své volbě i něco říct?

Klientka: Tak že jsem se moc těšila na to chráněné bydlení, že potkám i nové lidi, na nový spolubydlící a tak.

Já: Ty jsi nevěděla, s kým budeš v bytě bydlet, než jsi se stěhovala?

Klientka: Jooo, to jsem věděla, s tím jedním jsem i chodila vlastně od té doby, co jsme se viděli poprvý...

Já: Ty jsi měla bydlet na jednom bytě se svým přítelem?

Klientka? Noooo, a přišla k nám ještě jedna potom, kterou jsem teda moc neznala.

Otázka č. 3

Já: Kde jsi měla tu jistotu, že ti pracovníci opravdu pomůžou? Jestli ses cítila tak, že když za tím pracovníkem přijdeš s čímkoliv, tak že ti vždycky pomůže? Které z těchto dvou zařízení skrz tvé potřeby, dle tebe v toť tomhle je lepší? Tak prosím postav tu figurku k fotce zařízení, kde víš, že pro tebe bylo lepší.

Klientka postavila svou figurku k obrázku chráněného bydlení.

Já: Dokázala bys mi říct něco víc?

Klientka: Víím, že když mě něco trápí nebo když něco potřebuju, tak můžu za těmi pracovníky jít a svěřit se jim.

Já: Na Barborce si se pracovníkům svěřit nemohla?

Klientka: Nooo jakoo mohla, ale oni neměli moc čas na nás, protože se věnovali těm těžším klientům.

Otázka č. 4

Klientka v hodnotící škále zakroužkovala možnost super, což znamenalo, že někteří pracovníci její problémy řešili více někteří méně.

Já: Dokázala bys mi k tomu říct něco víc?

Klientka: Noo, pracovníci jsou tu super, víím, že se všichni snaží dělat co nejvíc nám pomáhat se vším, když něco nevíme. Někdy ale není čas a tak no.

Otázka č. 5

Klientka vykreslením obrázku vyjádřila, že soužití bylo normální s výskytem občasných rozepří.

Já: Jak bys hodnotila soužití s tvými spolubydlíci?

Klientka: Já si myslím, že to je v pohodě až na to, že někdy jedna spolubydlící je hodně sprostá a nadává nám.

Já: A zkoušela jsi tento problém řešit?

Klientka: Jako zkoušela, ale znám ji, ona je vždycky chvíli potom v pohodě a pak je to tu zase no...

Já: A zkusila jsi o tom mluvit i s vedoucí nebo sociální pracovnící?

Klientka: Nezkoušela, ale hodně se mě na ten náš byt ptají, když mě potkají, tak jim vždycky řeknu, jaká ta spolubydlící je.

Já: A máš nějaký pocit, že by se něco změnilo?

Klientka: No párkrát pak byly na návštěvě jak paní vedoucí, tak i paní sociální a s tou spolubydlící mluvily o jejím chování... dostala napomenutí, že tooo, že jestli se tak bude chovat pořád, tak bude muset odejít.

Já: A myslíš, že tohle pomohlo?

Klientka: Ani moc ne, jak jsem už říkala, to má vždycky jen na chvíli a zase je pak hnusná, nevím jestli nemá nějaké problémy nebo tak něco.

Otázka č. 6

Já: Jakou práci jsi dostala na chráněném bydlení?

Klientka: Já jsem začala chodit do toho Hanáčku a k tomu chodím ještě na Barborku na vrátnici.

Já: A obojí tě zatím baví?

Klientka: Ano, jsem spokojená zatím.

Otázka č. 7

Já: Našla sis na chráněném bydlení nějaké nové kamarády?

Klientka: Nenee tady u mě nenastala žádná změna, kamarády mám pořád stejné víš?

Já: Tak to jsem moc ráda, že jsi o své kamarády naopak po přestěhování nepřišla

Klientka: Neee, to neee (smích)

Já: A jak bys celkově zhodnotila svůj život na chráněném bydlení?

Klientka: Tak že jsem se hodně osamostatnila teď. Časem bych chtěla jít i na podporu samostatného bydlení až se to všechno naučím.

Já: Tak to ti budu moc držet palce, aby ti to vyšlo.

Příloha č.3 - Vzor souhlasu s poskytnutím informací

Informovaný souhlas s poskytnutím informací pomocí vyplnění dotazníku a následného rozhovoru, a jejich následným využitím pro účely bakalářské práce, která se zaměřuje na téma: „Zkušenosti klientů s přechodem z domova pro osoby se zdravotním postižením Barborka na chráněné bydlení Květná.“

V souladu se zásadami etické realizace výzkumu Vás žádám o souhlas s účastí ve výzkumném projektu v rámci mé bakalářské práce. Cílem tohoto výzkumu je zjištění pocitů klientů, jenž si prošli velkou životní změnou a rovněž toho, co všechno tato životní změna obnáší.

Svým podpisem níže souhlasím s následujícím:

Byl/a jsem informován/a o důvodu vyplnění dotazníku a následného rozhovoru, které slouží jako sběr dat bakalářské práce Hany Stiborové s názvem Zkušenosti klientů s přechodem z domova pro osoby se zdravotním postižením Barborka na chráněné bydlení Květná.

Byl/a jsem obeznámen/a o tom, jak bude celý sběr informací probíhat a jak dlouho tento rozhovor potrvá. Jsem seznámen/a s právem odmítnout poskytnout své odpovědi na jakékoliv otázky, či do 2 dnů před uskutečněním odmítnou účast na rozhovoru.

Souhlasím s nahráním rozhovoru na diktafon, který bude poté po přepsání ihned vymazán. Jsem seznámen/a s informací, že tento rozhovor bude součástí bakalářské práce.

Byl/a jsem seznámena se zachováním anonymity při uvádění informací v rámci bakalářské práce a to tak, že bude uvedeno pouze mé pohlaví a věk.

Podpis respondenta	
Datum	
Podpis výzkumníka	